

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 13 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Zavratni zločini makedonstvujuščih

Bolgarski hajduki ne dajo miru in povzročajo vedno nove zločine na obmejnem ozemlju Južne Srbije. V nedeljo zvečer so v Štipu, kjer je pred dobrim letom izkrvavel kot žrtev bolgarskih atentatorjev junaški general Kovačević, zopet padli strelji, ki so izmed našega vrlega orožništva zahtevali dve žrtvi.

V Štipu se je vršilo sokolsko slavje. Ko se je zvečer ravno vršil sokolski spreved, sta se v mesto priklatala dva neznanca, ki sta s svojim sumljivim obnašanjem takoj vzbudila pozornost varnostnih organov. Detektiv Tajrovič ju je ustavil in zahteval legitimacije. Namesto teh pa sta neznanca potegnila samokrese in oddala več strelcov, ki pa k sreči niso zadeli. Ogroženemu Tajroviču je prihitel na pomoč detektiv Petrovič in se vrgel na neznanca napadalca. Enega je udaril po glavi, da se je za hip onesvestil, a že v naslednjem hipu je bil zopet pri zavesti in je

začel zopet streljati. K sreči je prihitel na pomoč še neki orožnik, ki je enega napadalca ustrelil, dočim je drugi pobegnil.

Zasledovali so begunca, ki pa je še vedno streljal ter smrtno pogodil orožnika Gjura Laskoviča in Lazarja Jasića. Končno je bil tudi sam ustreljen.

Oba napadalca sta prišla iz Bolgarije in sta bila najeta od makedonstvujuščih, da izvršita atentate. Eden se zove Krum Banov, drugi pa Milajče Kolevič. Dogodek je razburil vso državo. Bolgarija se zdaj trudi, da bi krivdo zvrnila — na naše varnostne organe in zahteva preiskavo mednarodne komisije. Podpira jo v tem seveda Italija. A mi ne dvomimo, da bo zmaga pravična stvar in da bo enkrat tudi makedonske zločince zadela zaslužena kazen. Odločno bo treba končati njihovo brezdušno početje, ki ogroža mir na Balkanu.

Kako je z zaposlitvijo naših ljudi v inozemstvu

Ker se v zadnjem času toliko razpravlja o zaposlitvi naših delavcev v Franciji in Holandski ter se pri tem razmotrivajo narodni, verski, moralni in drugi oziri in se tvorita dva tabora: za in proti zaposlitvi na zapadnem delu Evrope, je gotovo posebno važno mnenje šefa Javne borze dela, institucije, ki se bavi tudi z izseljeništvom.

G. France Žužek, ki vodi Borzo dela v Ljubljani, opozarja, kako nam Prekmurje in viničarski kraji Štajerske kažejo preobilico delovnih sil. V Sloveniji se razvija industrija polagoma. Zadnje čase je narasla krog Kranja tekstilna industrija. Ta zaposluje več sto delavk in delavcev. Javnost meni, da je s tem rešen precejšen problem zaposlitve našega delavstva. Dejstva govore nasprotno. Ako pogledate namreč statistične podatke «Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani», boste ugotovili, da je povprečna mezda tekstilnega delavstva v Sloveniji nizka, število obolenj pa sorazmerno zelo veliko, tako, da pomenjajo tekstilne tovarne za Gorenjsko pojetičenje gorenjskega delavstva. Obratni kapital teh tovarn je večinoma v rokah inozemskih koncernov tako, da nam gre velika večina čistega dobička iz države, Slovencem pa ostaja na jetiki obolelo delavstvo na hrbtu.

Glasom statističnih podatkov «Delavske zbornice za Slovenijo» znaša letni prirastek delazmožnega prebivalstva pri nas 6000 glav. To se pravi, da bi morala naša industrija in obrt letno napredovati tako, da bi lahko zaposlila na novo 6000 delavcev. Ker tega ni, raste odstotek nezaposlenega delavstva iz leta v leto, pritisk odvišnih delovnih sil s kmetov v mestna in industrijska središča pa je čimdalje hujša. Prihodnja leta bodo ta pritisk še stopnjevala.

Odvišne tisoče delovnih moči bomo morali nekje spraviti do kruha in eksistence. Na eni strani se bo morala država v zvezi z deželnimi samoupravami lotiti vprašanja notranje kolonizacije, na drugi strani pa bomo morali skušati

zaposliti čim več slovenskega delavstva v zapadni Evropi. Po statistiki »Delavske zbornice za Slovenijo«, ki izide letošnje jeseni, moremo napovedati k vprašanju zaposlitve našega delavstva na zapadni celini tole prognozo:

Pred vojno se je na Slovenskem izselilo približno ravno toliko delavstva, kolikor je bilo novorojenih.

Med vojno je izseljeništvom prenehalo. Zgodilo se je celo, da so prišli v domovino vsi tisti, ki so bili sicer izven avstrijske države, a so morali pod orožje.

Po končani vojni se na Slovenskem število padlih vobče poznalo ni v glavnem samo zato, ker se štiri leta ljudje niso izseljevali.

Druge evropske države, zlasti pa zapadne, niso nikdar imele tako visokega števila izseljencev. Zato se je izguba na padlih med svetovno vojno poznala tam popolnoma jasno. Poleg tega prihajamo sedaj v dobo, v kateri se čuti v Nemčiji, Franciji, Belgiji itd. radi nezadostnega števila poročenih med svetovno vojno pomanjkanje delovnih moči. In tako išče sedaj Francija v naši državi več tisoč delavcev, enako Holandska in se bo povpraševanje v prihodnjih letih še stopnjevalo. Povpraševanje gre v glavnem za rudarji, zidarji, tesarji, kovinarji, tovarniškimi delavci kakor tudi za zdravimi kmetijskimi težaki.

«Javna borza dela» je v stiku z merodajnimi činitelji in bo organizirala transporte tako v eno, kakor tudi v drugo državo, čim bo mogla zasigurati našemu delavstvu vsaj minimalne eksistenčne plače.

Zdi se, da ne pomaga preveč prelivati solza o škodah, ki jih trpi naše delavstvo v verskem, narodnem in moralnem oziru v inozemstvu. Dejstvo je, da naše delavstvo doma ne dobi kruha, zunaj pa mu je na razpolago, čeprav ne zmerom z medom namazan. Pač pa bi morali poudariti eno: Slovensko izobraženstvo se je vedno premalo brigalo za svoje omigrante. Sem

pa tja se je kdo zanimal zanje, v celoti pa smo točili za njimi samo krokodilove solze, ne da bi v konkretnih primerih storili zanje kaj posebnega in izdatnega. Preje je bil Janez v Argentini, Braziliji, Kanadi in vsepovsod drugod, preden smo se spomnili, da je ta človek ipak kri naše krvi in dragocen ud majhnega slovenskega naroda.

V Zagrebu imamo izseljeniški komisariat kraljevine SHS. V Ljubljani posluje pod spretnim vodstvom g. ravnatelja Finka oblastni izseljeniški urad, ki ima razpredeno mrežo zaupnikov in dopisnikov že po vsem svetu. V Ljubljani ima sedež Rafaelova družba, ki je po dolgih letih zopet stopila v akcijo. In tu so končno slovenske borze dela v Ljubljani, Celju, v Mariboru in v Murški Soboti. Že te ustanove so dovolj jaki činitelji, da vzamejo vprašanje izseljeništvu odločno v svoje roke in da ga regulirajo v tako strugo, ki bo za slovensko delavstvo najboljše, za industrijo in obrt neškodljiva, narodnemu gospodarstvu pa celo v korist. Treba je najti samo primerna sredstva, zlasti pa denarja.

Politični pregled

V Beogradu se je 11. julija pričela pred državnim sodiščem razprava proti veleizdajalcema Gustavu Perčecu in dr. Ante Paveliču, ki sta se zvezala z našimi najhujšimi sovražniki, makedonstvujuščimi, ki plenijo in pobijajo po Južni Srbiji naše seljake in uradnike ter delajo večne nemire. V dolgi, dobro utemeljeni obtožnici zahteva državno pravdnštvo, da se ta dva izdajalca kaznujeta v njihovi odsotnosti v smislu kazenskega zakonika in zakona o zaščiti države s smrtno kaznijo ali 20letno težko ječo. Razprava je bila odgodena do 17. t. m., ker je treba zaslišati še nekatere priče.

Naša vlada je pričela

s Španijo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe,

ki bo posebno koristna za našo lesno industrijo, ker bo mogoče uvažati naš les kar naravnost v Španijo in se ogniti različnim prekupčevalcem, ki danes delajo z jugoslovenskim lesom v Španiji prav dobre kupčije.

Pretekli teden so bili podpisani tudi trije važni zakoni.

Prvi izenačuje službene prejemke sodnikov, upravnih uradnikov in oficirjev, ki so imeli dosedaj različne plače. Drugi zakon izenačuje prejemke članov Državnega sveta s prejemki članov Glavne kontrole. Najvažnejši pa je tretji zakon o uvedbi civilnopravnega reda za vso državo. Ta zakon je eno največjih del za izenačenje naše sodne zakonodaje.

Med Vatikanom in Italijo

so se že začeli pojavljati prvi spori — in to v precej ostri obliki. Stvar je pač ta, da je papež po lateranski pogodbi dobil svojo državico, njegovi državniki pa se zaenkrat še niso mogli vživeti v svojo vlogo in so menili, da se bodo še nadalje lahko vtikali v notranje zadeve Italije. Tako se je tudi papežev list prošli teden

skušal ponorčevati iz fašistovske cenzure. Ali jo je dobil od fašistov po nosu. Mussolinijevi listi so mu tako, kakor pač znajo, dopovedali, da se italijanske zadeve prav nič ne tičejo vatikanskih gospodov. Če bodo vatikanski gospodje — pravijo fašistični listi — še nadalje vtikali svoj nos v notranje zadeve Italije, bodo fašisti poskrbeli, da se bo papežev list čital samo znotraj vatikanskih zidov. Hud poper! Če bo prijateljstvo med fašistovskim režimom in Vatikanom cvetelo tako dalje, bo Vatikan še bolj uklenjen, kakor je bil doslej. Vse kaže, da so se vatikanski gospodje, ki so sicer dobri diplomati, enkrat le urezali.

V zunanji politiki je vzbudilo največjo pozornost

ostro pismo ruske vlade Kitajcem

v katerem zahtevajo Rusi, da popravijo Kitajci v treh dneh vso škodo, ki so jo napravili Rusom v zadnjem času. Zadeva sega precej daleč nazaj. Marsikdo se še gotovo spominja, da so bili pred nekaj leti Rusi in Kitajci največji prijatelji. Takrat so Rusi z vsemi silami podpirali Kitajce v njihovi borbi proti Angležem in drugim državam, za samostojnost in neodvisnost. Podpirali pa jih niso samo z dobrimi nasveti, nego so tudi žrtvovali težke milijone zlatih rubljev, ki so si jih odtrgali od ust, da bi pomagali Kitajcem ostre se tujega jarma. Kitajci so bili tiste čase neizmerno hvaležni Rusom. Kakor pa pravi narodni pregovor, da je nehvaležnost plačilo sveta, tako so tudi Kitajci kmalu pozabili na ruske dobrote, pričeli kazati roge ter jeli nastopati proti svojim dobrotnikom in učiteljem. Rusi so to izprva mirno prenašali, ko pa je postala kitajska nehvaležnost le prevelika, saj so Kitajci aretirali celo vrsto ruskih diplomatskih uradnikov, vdrli v ruski konzulat in se končno celo polastiti Vzhodne železnice, ki so jo zgradili Rusi, so posegli v Moskvi po drugih merah.

Kako bodo odgovorili Kitajci na odločni nastop Rusov, še ni znano. Med tem pa že Rusi pošiljajo cele vlake svojih čet v Mandžurijo, kjer so se že pred desetletji tolkli z Japonci in se pripravljajo na novo vojno na Daljnem vzhodu. Prekrižanih rok pa tudi niso Kitajci, ki tudi mobilizirajo svoje armade in jih pošiljajo na rusko mejo.

DOPISI

ŠT. JURIJ POD KUMOM. Pravijo, da ni več politike in strankarstva. Naš župan ima v svoji gostilni na steni nabit seznam vseh naročnikov «Domovine», ki prebivajo v območju občine. Kje ga je dobil in zakaj ga je nabil ter dal celo v okvir, ni težko uganiti. Poskrbeji bomo, da tudi ta drevesa ne bodo zrastle do neba. Obenem si usojamo že ob tej priliki opozoriti pošto ravnateljstvo, da so na tukajšnji pošti naročniki «Domovine» nadlegovani z vprašanji, zakaj imajo naročen ta list itd. Podrobnosti bomo sporočili na pristojnem mestu in ne dvomimo, da bo enkrat tudi pri nas nastal red!

ŠMARJE PRI JELŠAH. Ko smo zadnjič imeli misijon, je grmelo s priznice: «Na dna pekla bodo goreli vsi, ki imajo „Domovino“!» Po opravljenem sem šla iz cerkve na pošto. In ko sem stopala čez trg z «Domovino» v roki, so se me nekateri nahujskani ljudje izogibali kakor pošasti. Slišala sem, da so po nekaterih šolah celo otroci zaničevani od katehetov, ako je «Domovina» pri hiši. Čudim se le, kako oni gospodje duhovniki, ki tako hujskajo proti «Domovini», vedo, kaj je v njej. Seveda jo tudi oni čitajo in tako dvojno grešijo: prvič zato, ker jo jemljejo v roko, in drugič, ker vedoma lažejo o njeni vsebini. Saj «Domovina» je najbolj pošten in najbolj poučen naš tednik. Zato napreduje. — Zvesta naročnica.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo priredi v nedeljo 28. t. m. točno ob pol 4. popoldne v Društvenem domu ljudsko veselico. Na sporedu velezabavna burka «Stari grehi». Pred igro, med odmori in pri prosti zabavi s plesom, bo svirala prvovrstna Medžimurska godba, ki tokrat prvič nastop v Mali Nedelji. Vabljeni vsi od blizu in daleč k obilni udeležbi.

ZGORNJA KUNGOTA. Pri nas so se dne 7. t. m. vršile volitve novega cerkveno-konkurenčnega odbora, ker je staremu potekla funkcijska doba. Izvoljeni so bili: kmet Franc Kaiser iz občine Vrtnice ter kmetje Matevž Krošelj, Maks Pavlič, Franc Gamser in Volovšek iz občine Zgornje Kungota. Pri zadnjih občinskih volitvah so bili prvi štirje izvoljeni na naprednih listah,

Volovšek pa na listi bivše SLS. Dne 14. t. m. si je novi cerkveno-konkurenčni odbor izvolil načelnika v osebi uglednega in splošno spoštovanega kmeta Franca Kaiserja iz Vrtnice. Cestitamo njemu, pa tudi vsej fari!

LJUTOMER. Naš Sokol je priredil v nedeljo 7. t. m. dobro uspeli letni javni nastop vseh oddelkov domačega društva ter s sodelovanjem iz mursko-dravskega okrožja in Maribora. Nastop je vodil br. Pol. Spored je bil obširen in je bil točno izvajan. Kot gostje so nastopili s posebnimi točkami: Križevci in Veržej z moško in žensko deco, Ormož in Varaždin z moškim naraščajem ter končno na orodju ter z Jugoslovensko telovadno epopejo br. Murnika člani mariborskega Sokola. Vse vaje številnih oddelkov so bile izvedene dobro, razen članskih br. Murnika. Domače društvo dela, kar je pokazalo na telovadišču in pozneje na veseljenem prostoru. Društvu in nastopajočim čestitamo. Samo naprej, za Tyršem! Zdravo. — ar.

KONJICE. Letošnje leto se dela splošno na olepšavi trga. Takega napredka kakor letos, veliko let nazaj ne moremo zaznamovati. Vse hiše so se prenovile, uvedla se je električna razsvetljava, povečalo se je kopališče v Dravinji. Potrebno bi bilo tudi, da se stolpič pri cerkvi z meteorološkimi instrumenti popravi. V prvi vrsti bi bilo za to poklicano tukajšnje olepševalno društvo. Kakor slišimo, misli likvidirati, kar ne bi bilo nikakor na mestu, ker se povsod po vseh večjih naseljih ustanavljajo nova slična društva. Ako pa olepševalno društvo nima potrebnih sredstev, bi bilo priporočljivo, da občina pokloni primeren znesek za olepšavo in popravilo te stavbe. — Na Pohorju, v občini Skomarje, zadnje čase neznan zlikovec strelja ovce, ki se pasejo po gozdovih. Tako je bilo do danes postreljenih že trem posestnikom preko 15 ovac. Tako početje se pač mora z vso strogostjo kaznovati. — Pri tukajšnjem meroizkusnem uradu so za polovico reducirani dnevi merjenja posode. Tukajšnji merilec je odpuščen in prihaja ncvi iz Celja, ob uradnih dnevih. Dvomimo, da bi si oblast s tem kaj prihranila. Najbrže bo urad še pasiven, kar do sedaj ni bil, ker je imel pod starim vodstvom po 2000 Din letno prebitka. Interesirani krogi bi se morali zato zavzeti, da se uradni dnevi zopet

DR. LEON BRUNČKO.

Križi in težave

(Dalje.)

„Ti boš pa seveda lenuharil, pokveka razcapana. Jaz naj bi se kar razstrgala od samega dela, ti boš pa tu lepo muhe štel! Glej, da se spraviš! Misliš, da si bom sama nanosila vode v kuhinjo! Ti!“

Hanza se je pobral, pograbil samokolnico in začel nakladati gnoj. Pri tem je bil ves sključen in ponižen. Toda, čim je izginila gospodinja je s hrbtom proti vratom obrnjen počasi krenil glavo o smer, kjer je stala poprej Meta. Srdita, potuhnjena jeza je šinila iz njegovih oči. Zavihtel je pest in zaškrtal z zobmi. V razburkani glavi so se mu ponovno porajali spomini.

Kaj je bilo treba Gašperju, da se je po Verini smrti še enkrat obabil! Saj je imel sina, še prav pridnega. Pa če bi bil že vsaj kaj poštenega pripehljal v hišo, ne pa tega živega satana. Grizla in zbadala je ubogega Gašperja od ranega jutra do poznega večera, dokler mu ni postalo življenje preneumno in mu je pred štirimi leti pokazal fige. Tone, njegov edinec, se je bil baš povrnil od vojakov. Že prej je bil mačehi trn v peti. Sama jalova in brez otrok ga je črtila na vso moč. Bila mu je mačeha v pravem pomenu besede. Čim pa so odprli Gašperjevo poslednjo voljo, je zlobnost v njej naravnost podivjala. Rajnki gospodar je namreč v svoji oporoki določil, da zapušča vse svoje premoženje Tonetu, da pa pripada hasek od polovice nepremičnega posestva njegovi ženi, dokler bo sinu vodila gospodinjstvo. Ako pa bi se Tone ženil, ji je

izgovoril dosmrten kot, obstoječ iz vse hrane pri prostem kruhu, dvojne delovne in ene praznične obleke vsako drugo leto ter stanovanja v podstrešni sobi, tako zvanem „štibelcu“. Končno je testament nalagal gospodarju še dolžnost, da mora Meti dajati do smrti hasek iz njive v Kurji vasi, ležeče ob potoku Radomlji.

Vdova je bila pričakovala, da ji bo mož vsaj po smrti zapisal polovico ali večji del posestva, ker je pri poroki ni bil vzel v sopesest. Zato se je tudi onih par dni, kar je Gašper ležal pred svojo smrtjo, plazila okrog njegove bolniške postelje, stregla svojemu možu in se mu dobrikala, meneč, da ga s tem pregovori v svoj prid. Ko pa je videla da ji je nakana izpodletela, je vso svojo jezo in togoto obrnila proti Tonetu.

Tako tudi danes. Ko se je bila znesla nad Hanzo, je še nakaj časa stikala okrog oglov, da najde kak neposredni povod za ploho psok, s katero je nameravala obsuti služinčad, čim se povrne od maše. Skozi kuhinjo odzadaj se je vrnila nato v hišo, prebrskala še vežo in vstopila nato v večjo gostilniško sobo na levi. Kakor običajno je tudi sedaj vzela iz steklene omare večjo kupico, si natočila vina in ga izpraznila na dušek. Potem je z ropotom prestavila par stolov, zaklenila pecivo in usmerila korake proti boljši, manjši sobi.

Tam je sedel Tone, pred seboj je imel kup knjig, pisem in računov. Toda, kakor da je miza prazna, je zrl zamišljeno predse, podpirajoč glavo ob dlan. Lasje, ti bujni, črni lasje so mu povešeno viseli na čelo in blede obraz je pričal o težki, prečuti noči. Sele, ko je zaslišal korake tik sebe, se je zdrnil.

«No, ali že spet gruntaš in tuhtaš? Ti je žal, da si na svetu? Nedelja je in ti si videti, kakor da so te ravnokar iz gošče potegnili. Nepočesan si in menda tudi še neumiš. Kaj ne greš v cerkev?»

«Grem, mati, toda, je še čas.»

«Čas, čas! Vedno ene in iste besede, pa naj ti človek reče, kar hoče. Kakšen gospodar pa si! Nič te ne veseli, nikamor se ti le mudi in glavo nosiš kakor za pogrebom! Tu mora vse v pogubo, ker je gospodar za nič.»

Tone je vzdihnil. Na tihem sam pri sebi, je moral priznati, da govori mačeta resnico. Da je ne razjezi še bolj, je malomarno zamahnil: «Vi ste gospodinja, mati.»

«S tem hočeš menda reči, da sem jaz kriva, če gre gospodarstvo vedno bolj rakovo pot. Pa ne boš! Le sam se trkaj po prsih! Prav za nič se ne brigaš več. Cele noči se klatiš okoli, kakor izgubljeni sin, ali pa buljiš v strop, namesto da bi spal, da bi bil potem čez dan za delo. In po dnevu? Ti božja martra! Kakor da imaš kak težak greh na vesti, se potikas po njivah in travnikih, ali pa jo mahneš v gozd, pa vedno tja, kjer ni ne dela in ne delavcev. Kakor da se bojiš med ljudi! Treba bo skrbeti za zimo, navoziti gnoj in zorati za ozimino. Žaga bo čez dan ali dva obstala, ker nima plovov za pod list. V kovačnici se kupiči delo, ljudje prihajajo spraševat, kdaj bo gotovo to, kdaj ono — tebe pa nikjer in od nikoder ni. Sam Bog vedi, kakšna mora te tišči, da nisi za nobeno rabo več.»

«Bo že, mati, bo že! Kar tako čez koleno vpogniti se stvar ne da. In vsak človek ima pravico, da enkrat v svojem življenju malo izpreže.»

vedejo kakor so bili doslej. — Pred prelazom preko železnice in ostrimi cestnimi ovinki so bila svojčas postavljena varnostna znamenja, ki so opozarjala avtomobiliste na opasno mesto. Tekom vojne so bili ti znaki odstranjeni in se poslej niso več nadomestili. Jako umestno bi bilo, ako bi Avto-klub dal napraviti nova znamenja. Posebno potrebno bi bilo to ob mostu preko Dravinje pri gostilni Sutter. — Mestna občina mariborska namerava uvesti avto vožnje iz Konjic v Poljčane, Vitanje in Oplotnico. Doslej je vozil na progi Konjice—Oplotnica gospod Hinko Petrin, ki pa je vožnjo opustil. Bilo bi dobro, da mariborska občina čimprej prične z rednim prometom.

SEVNICA. Za zgradbo Sokolskega doma v Sevnici so darovali: Klavžer Anton, posestnik, Dobrova, 50 Din, Schöner Franc, klepar, Rajhenburg, 20 Din, Mate Presker, veletrgovec, Rajhenburg, 200 Din, brat starosta izročil nabiralno mesečnino od članov za račun gradbe za mesec junij 1500 Din, sestra Stana Juvančeva nabrala v veseli družbi 56 Din 50 p, notar Ušlaker namesto venca rajnemu dr. Žerjavu 200 Din, isto Karl Cimperšek 200 Din, Ivan Volčanšek, restavrater, Brežice, 50 Din, Bernard Grošl, železničar, Sevnica, 10 Din, Marija Stropnik, natakariča v gostilni Rudolfa Cimperška, 20 Din, Nikolaj Turjak, Zagreb, 30 Din, Sokolsko društvo Laško, nabrala o priliki poroke načelnice Osolin in Gostiša 380 Din, J. Knez, čevljar, Sevnica, 10 Din, Alojzij Šribar, Raka, 10 Din, Ivan Rojnik, veletrgovec, Slovenjgradec, 200 Din, Posojilnica Rajhenburg, 100 Din, Maks Kovač, odškodnina za posojene deske, 20 Din, nabiralna pola polkovnika br. Dragutina Puriča iz Celja, 930 Din, nabiralniki v gostilnah br. Maksa Kovača, Sevnica, 206 Din, in Rudolfa Cimperška, 143 Din. Eno smreko daroval Ivan Kralj, posestnik, Dobje-Zabukovje. Vsem darovalcem najlepša hvala ter nujno prosimo posmenovalcev.

SCHWEIGHOF (Bavarska). Nahajam se v Nemčiji na sezonskem delu. Doma sem v Vučji gomili v Prekmurju. Čitam «Domovino» in globoko obžalujem prerano smrt g. dr. Gregorja Žerjava. Kako dober je bil ta človek, pomagal je vsakemu siromaku, če je le mogel. Jaz sem blagemu pokojniku večkrat pisal in sem vselej dobil od njega pouk in pojasnilo, za kar sem

Tone je vstal, zmetal knjige in kar je bilo na mizi, v predal, in stopil k oknu.

«Pa ti zdaj že skoro celo poletje izpregaš. Prejšnja leta nisi bil tako poniglav in čemeran. Vsako besedo si mi presekal, nastavljal mi roblje, toda delal si za dva druga. In meni je bilo lahko voditi gospodarstvo. Zdaj pa visi vse na mojih ramah, doma in zunaj, taka šleva si postal. Tako ne gre več naprej. Gledati boš moral, da si priskrbiš drugo gospodinjo ali pa...»

«Ali pa? Le ven z besedo!»

«No — jaz pač lahko mislim, če že moram za vse jaz sama skrbeti in si ti gospodar le na papirju... Saj me poznaš!.. Vsako polovičarstvo mi je gnusno.»

Tone se je sunkoma obrnil in gledal v to silno žensko pred seboj, ki je stala tam, roke uprte v bok, kakor da je pripravljena postaviti se vsemu svetu po robu. Niti za hipce ni trenila z očmi, ko jo je motril, kakor da ji hoče prodreti na dno duše.

«Torej vi hočete, da vam odstopim hasek od one polovice, ki je za mene določen? Ali sem vas prav razumel?»

«Da in ne. Zakaj ostajaš na pol pota? Če že govoriš o tem, je vendar boljše danes kakor jutri, da se pomeniva do dobrega. Rajše, kakor da pustim propasti vse skupaj, rajše bi že videla, da vzamem vajeti sama v svoje roke. In porok sem ti, da bo pri Grabnarjevih spet svetlo blagostanje, kakor nekdanj. Seveda, takole za tujo stvar se nihče ne prenapenja rad.»

«Tujo stvar? Pa vendar nečete s tem reči, da ste pri nas na tujem, mati? To so pa res čudne besede! Ko vam je treba le migniti z mezincom in se že vršijo vaša povelja! Ko se vse suče in

vprašal. Vsi žalujemo za gosp. dr. Gregorjem Žerjavom. Slava mu! — Franc Ernö, Schweighof, pošta Rodach, Bayern.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VINSKA DEŽELA — REVNA DEŽELA.

To je star pregovor, ki velja danes bolj kakor kedaj poprej. Dolenjski kraji so bolj plodoviti, kakor so gorenjski, pa vendar vidimo, da so gorenjske kmetije bolj trdne, kakor so dolenjske. Vzrokov je več, toda eden nepobitnih tiči v dolenjskem vinogradništvu, ki daje premalo varne, premalo redne in zaradi tega prepičle dohodke.

Ako bi vse to delo in vse te stroške, ki jih potrebuje vinogradništvo, obrnili po manj prikladnih legah v druge gospodarske panoge, sigurno bi več dosegli. Reš je vinogradništvo stroka, ki se odlikuje po ugodnih krajih z lepimi dohodki, toda po krajih in v legah, kjer je več slabih letin kakor dobrih, so njeni dohodki nezadostni in ne krijejo stroškov. Pri vinogradništvu bi morale biti dobre letine pravilo, pa so danes izjema. Na več slabih letin pride komaj ena dobra, tako da se jih po letinah lahko daleč nazaj spominjamo. Če ne škoduje trti spomladni mraz, ji škodujejo razni škodljivci, ki nadlegujejo trto od spomladi do jeseni. Vmes pa pride še toča ali pa deževje, ki nam na jesen še ta pridelek pokvari, na katerega smo čakali. Letos je prišla tudi še zimska pozeba zraven. Pri vsem tem pa pritiska na naš vinski pridelek težka konkurenca od raznih strani in nam preti od leta do leta z večjo silo omejevanje in otežkočiti še to malo kupčijo, ki jo imamo.

Vinograd pa mora biti obdelan, če vse drugo trpi! Prvo delo, prvi gnoj in prvi stroški gredo za vinograd, če nam že kaj prinese ali pa ne. Bodimo še taki prijatelji vinske trte in njenega pridelka, pri današnjem položaju vinogradništva in vinske trgovine se je resno vprašati, ali se kaže po neugodnih in manj ugodnih legah še dalje ukvarjati z vinogradi, in ali bi ne kazalo

kreče edino le okrog vas. Poznan kmetije — in ni vam treba daleč iti, da jih najdete —, kjer kuharnica ni v takih čišlih, kakor že dolga leta pri Grabnarjevih, pa se gospodinje nič manj ne počutijo domače...»

«Ker so vpisane tudi v zemljiških knjigah, ha-ha-ha!»

Debelo se je zakrohotala Meta.

«To pa je, dragi moj, čisto kaj drugega. Kar je pisano, je pisano, in to je tisto, kar človeka drži pri zemlji in mu daje veselje do nje. Če ti hočeš z roko doseči ta-le strop, si podstaviš pručico pod noge. Enako se tudi jaz želim spraviti v red in dvigniti Grabnarjevo posestvo. To je tisti strop, po katerem grabim, toda manjka mi pručice: — v zemljiških knjigah mojega imena ne poznajo. Ponujaš mi hasek še od druge polovice? Niti za las nisi boljši od svojega očeta! Roke križem držati, pri tem pa pobrati polovico od tega, kar drugi v potu svojega obraza pridelajo, to bi znal vsak.»

«Pa saj nimam nič proti temu, če vzamete ves pridelek, ves hasek, tudi onega, ki pripada meni!»

«Premalo! Ali si res tako omejen ali pa se tako izvrstno pretvarjaš, da me ne razumeš. Toda, kaj govorim in hodim kakor mačka okrog vrele kaše! Povem ti v brk —: ali mi izročiš posestvo v last in stopiš gledé haska na moje mesto, ali pa se oženi in dobi drugo gospodinjo! Jaz sem sita tega večnega garanja za druge.»

Tone se je že pri prvih besedah svoje mačehe sesedel na stol kakor snop. Vedno večje in večje so mu postajale oči. Njegove prsi so valovile in ves se je tresel po životu. Kakor je tudi še do-dobra poznal mučilko svojega očeta in svoje

bolje, da presedlamo in se raje poprimemo bolj intenzivnega pridelovanja krme, živinoreje in sadjarstva! To vprašanje je treba po prizadetih krajih resno razmotrivati in pretresati. Naj nam je ta stroka še tako prirastla k srcu, vendar kaže, da jo opustimo ali vsaj omejimo, če vidimo, da se nam bolje izplačajo druge gospodarske stroke in če vidimo, da tisto vino, ki ga neobhodno potrebujemo, ceneje kupimo.

Tudi na zadnjem zborovanju slovenskih vinogradnikov v Krškem se je poudarjala potreba, da se vinogradništvo po neugodnih legah opusti, po manj ugodnih legah pa omeji v prid drugim našim strokam, ki so bolj hvaležne. Danes živimo v težkem boju za obstanek in zmagovit bo le tisti, ki bo znal nastali položaj pravočasno izrabiti. Tukaj ne pomaga nobena prečutljivost, ampak le hladen račun s tem, kaj nam za prihodnost več obeta.

Vinogradništvo je prizadelo že toliko škode drugim strokam, že toliko bridkih razočaranj, udarcev in izgub, da je upravičen pregovor, ki trdi, da so vinski kraji po navadi revni.

PRIPRAVA PRIDELKOV ZA VNANJO KUPČIJO.

Za vnanjo trgovino je treba dosti blaga in skrbno in enotno pripravljene blaga. Za enkrat imamo pri nas le z jajci in v gotovih letih tudi s sadjem večjo vnanjo trgovino, imeli bi jo pa lahko tudi z drugimi pridelki, če bi jih mogli postaviti na trg v večjih in po kakovosti zenačenih množinah. Na ta način bi lahko pošiljali v vnanje kraje tudi naše mlečne in vinske pridelke itd. Danes zadevamo povsod na mednarodno konkurenco, ki se trudi, da zadovoljuje odjemalce s prvovrstnim in enotno odbranim blagom. Na to pot moramo tudi pri nas kreniti, da bodo šli naši pridelki lažje in za boljše ceno v denar. Ponudeno blago se mora že na prvi pogled prikupiti. In k temu pripomore veliko zgljedna in enotna priprava in oprema blaga, ki ga pošiljamo na trg.

Tako n. pr. se jajca na vnanji trg odbirajo po debelosti in celo po barvi. V vsak zaboj pride skrbno odbrano, enotno blago. Tudi zaboji so med seboj enako veliki. Namizni krom-

mladosti, vendar s te strani mu doslej še ni prišla. Nastavila mu je tako rekoč nož na vrat in ga tirala od hiše. O, nedelja, Gospodov dan, dan miru in počitka, kako prijetno se je začela!

Skozi vežo, zunaj pred gostilniškimi prostori se je začelo topotanje s coklami. Menda je Hanza nosil v škafu vodo v kuhinjo. V prvi sobi je stenska ura bila osem. Tu pa tam je kaka muha, že napol omotična in nerodna od jeseni, zabrenčala pri oknu, sicer pa je vladala tišina kakor v grobu.

V grobu! Dá, to je prava beseda, si je mislil Tone in še vedno strmel v svojo nasprotnico. Njegovega očeta je spravila pod zemljo, njemu samemu je pila kri, odkar je pri hiši, zdaj pa ga peha že celo čez prag! In to je zanj isto toliko kakor v grob. Če bi moral zapustiti to lepo, sicer preprosto, toda prijazno hišico, v kateri so že oddavna gospodarili njegovi pradedje in očetje in v kateri je tekla tudi njegova zibelka, če bi moral v svet in ne bi videl več okrog sebe teh temnih, zelenih gajev in lok, pomenilo bi to zanj toliko kakor smrt. Gotovo smrt! Da bi se pa kot tujec, brezdomovinec še nadalje potikal po teh krajih potem, ko bi zavlada na Grabnarjevem njegova brezsrčna mačeha, na to ni bilo niti misliti.

In — ali bi ne bilo od njega brezčasno, če bi tej kruti ženski na ljubo, ki ni imela nikoli srca in čuta za njegovo rodbino, vrgel puško v koruzo in spravil svoj dom, dom svojih očetov, v njene, torej res tuje roke? Vse potne srage, vsi krvavi žulji njegovih prednikov skozi dolgo, nepregledno dobo let, bi bili zaman. Zadnji potomec iz častitega rodu Grabnarjevih naj bi se izneveril stari, v tem rodu ukoreninjeni ljubezni

pir je danes tudi odbirati in sortirati po debelosti in sortah, da ga lažje in boljše prodamo. In tako je postopati tudi s sadjem in drugimi pridelki. Mešanice raznih sort in razne debelosti in kakovosti ne dosežejo nikdar takih cen niti tako dobrih odjemalcev. Pridelki morajo biti v vsakem pogledu dobre kakovosti, pa tudi prikupno enotne vnanjosti.

Na to se dela danes po vseh državah in tudi pri nas ne smemo zaostajati. Na čelu stopa tudi v tem pogledu Amerika, ki ima največ svojih pridelkov za kupčijo z gredno-skrbno pripravljenih ali kakor to imenujemo «standardviranlih». Amerika ima standardizirane: sir, jajca, sadje, žito, perutnino, živino, meso, seno in slamo. Švica ima: sirovo maslo, sir in sadje. Madžarska ima standardizirano: sirovo maslo, meso, sadje, krompir in žito. Skoraj vsaka država ima za svoje najvažnejše pridelke, ki jih pošilja preko svojih mej, točne predpise, kako jih je pripravljati in odbirati. Pri nas pa poznamo to samo glede jajc.

Da zamorejo tem zahtevam ustrezati mali posestniki, je treba, da se združujejo v zadruge. V združnih prostorih in podjetjih je zbirati pridelke in pripravljati po današnjih zahtevah za kupčijo. Na mah se to ne da doseči, ali delati je na tem, da pridemo tudi pri nas tako daleč. Za zgled si lahko postavimo naše jajčarske zadruge in trgovine, ki zbirajo jajca iz vse dežele, jih skrbno sortirajo in pošiljajo v enotni opremi v druge kraje. Po teh načelih je ravnati tudi pri drugih naših pridelkih. Zlasti potrebno bi bilo to tudi pri našem namiznem sadju, ki ga pošiljamo v dobrih letih tudi v druge dežele in za katero bi lahko veliko več skupili, ako bi bilo skrbno odbrano in enotne kakovosti.

PATENTIRANE KOSE S KOSIRJEM «FLUGS».

Dosedanje pritrdilne naprave za kose ne nudijo koscu možnosti zavarovanja kose izven uporabe in pri košnji. Novo patentirani kosir «Flugs» omogoča ne le popolnoma enostavno rokovanje, ampak tudi lahko priročno, hitro in

zanesljivo pritrditev, zahteva pa nalašč za imenovanu pritrditev pripravljeno koso.

Patentirana kosa «Flugs» se v celotni obliki ne razlikuje od dosedanjih v prometu se nahajajočih kos, ima pa v glavi, ki je širša, podolgovato zarezo, katera služi novemu načinu pritrditve. Glava kose, opremljena s patentirano zarezo pomeni tudi v dosedanjem izdelovanju kos preobrat.

Patentirani kosir ima obliko vijaka, glava njegova je ploščnata in široka v obliki leče, s četrtooglatim nastavkom, obročem ter matico.

V svrhu pritrditve kose je potrebno kosišče pripraviti na ta način, da se nahaja na gornjem koncu kosišča v oddaljenosti približno 25 mm odprtina, ki se razširi od ene na drugo stran od 8 mm na 12 mm.

Za nosiček glave kose je na kosiču napravljena zareza v dolžini 30 mm, a v sredini kosiča se nahaja podolgovata zareza, ki služi za zavarovanje konice kose izven uporabe ter pri nošnji.

Patentirana kosa s kosirjem «Flugs» pomeni vsekakor velik napredek glede pritrditve kose ter je vzbudila v vseh gospodarskih krogih veliko pozornost ter vsestransko zanimanje. Patentirane kose s kosirjem «Flugs» se tudi že uvajajo v naši državi in kakor čujemo, se bodo izdelovale tudi pri naših domačih industrijah.

Prijave za znižanje dopolnilnega davka za zemljarino

Davčna uprava za mesto Ljubljana je izdala poziv za vložitev prijav za znižanje dopolnilnega davka zemljarine v smislu zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z dne 14. junija t. l. Davčni zavezanci, ki imajo pravico za znižanje dopolnilnega davka morajo predložiti te prijave dne do 31. julija t. l. brez pravice do nadaljnjega podaljšanja roka.

Dopolnilni davek se zniža pod naslednjimi pogoji: 1. da se davčni zavezanec izključno bavi samo s kmetijstvom; 2. da obdeluje svoje posestvo sam ali s člani svoje družine; 3. da ima

več kakor pet članov familije; 4. da dopolnilni davek ne presega 5000 dinarjev; 5. da vložijo prijavo v odrejenem roku na predpisanem obrazcu. V smislu zakona se za člane skupnega gospodarstva po tem zakonu ne morejo smatrati: 1. osebe, ki so stalno odsotne (za stalno odsotne se ne smejo smatrati osebe, ki bivajo izven doma zaradi odslužitve kaderskega roka, šolanja zdravljenja itd.); 2. osebe, ki se bavijo poleg kmetovalstva ali izključno z obrtjo, industrijo ali drugim pridobitnim poslovanjem ali s samostalnim poklicem, ki je podvržen pridobitni; 3. osebe, ki so v razmerju stalne javne ali privatne službe; 4. žene in otroci oseb, omenjenih v točkah 2. in 3.; 5. hišno služabništvo in nameščenci.

Prijave se morajo vložiti pri pristojnem občinskem oblastvu, v Ljubljani mestnem magistratu, na predpisanih obrazcih, ki se dobe pri omenjenem oblastvu. Prijavo mora vložiti zavezanec zemljarine, lahko pa tudi pooblaščenec; priložiti mora tozadevno pooblastilo. — Na zahtevo davčnega zavezanca mora izpolniti prijavo pristojno občinsko oblastvo po izpovedbah zavezanca. Prijave, ki se predložijo po preteku odmerjenega roka, se za znižbo dopolnilnega davka ne bodo upoštevale. Za resničnost števila skupnega domačega gospodarstva kakor tudi za podatke po točkah 1. do 5. je poleg davčnega zavezanca, odgovorno tudi občinsko oblastvo.

Tedenski tržni pregled

Živina. Na živinskem sejmu, ki se je vršil 17. t. m. v Ljubljani, je bil dogon slabši kakor pred 14 dnevi. Deloma je temu krivo dejstvo, da so kmetovalci trenutno precej zaposleni s poljskimi deli. Cene so ostale v glavnem nespremenjene ter so znašale za kg žive teže: voli prvovrstni 11-50 Din, voli drugovrstni 10-50 Din, volci tretjevrstni 9 Din, krave debele 5-50 do 7-50 Din, krave klobasarice 4 do 5 Din in teleta 13 do 15 Din.

Žito. V začetku tekočega tedna se je na svetovnem žitnem trgu nenadoma pojavilo čvrsto razpoloženje. V Ameriki so zaradi neugodnih poročil o letošnji letini cene v dveh dneh po-

do hiše in zemlje? Te zemlje, ki je postala sveta po trudu in znoju prednikov? In zakaj? Ker je zadnji iz tega rodu slabič, brez hrbtnice in volje, ker ga ne veseli življenje?!

«Ne!»

Tone je hipoma planil kvišku in treščil s pestjo po mizi, da je zaječala pod udarcem.

«Ne in stokrat ne! Še je toliko sile v meni, da si upam speljati te zavožene gore čez klanec! Ta dom je in ostane moj, pa če stokrat stezate po njem svoje grabežljive prste, mati! Častil Vas bom in spoštoval kot vdovo po mojem očetu, vse vam bom dal, kakor in kar vam gre, ničesar ne boste pogrešali od svojih pravic, toda — roko stran od te strehe!»

«Torej se misliš ženiti?» se je s pritajeno jezo zasmejala Meta. «Radovedna sem, katera se bo obesila na vrat taki mevži. V štirih tednih grem na prevžitek, če ti je prav ali ne!»

«Vaša volja, vaš svet», je odvrnil Tone in zapustil sobo. Po stopnicah se je podal pod streho, kjer je imel svoje samsko stanovanje, in se ves izmučen vrgel na nepospravljeno postelj. Divje misli so se mu podile po glavi, druga za drugo, in po sencih mu je tolklo kakor s kladivom. Čelo mu je gorelo, razgreto kakor v vročici. Še vedno je videl v duhu pred seboj oblastno razšopirjeno mačeho, kako pohlepno grabi po njegovi domačiji. Še vedno so mu zvenele v ušesih njene besede: «Izroči mi svoje posestvo v last ali pa...»

Tako zapuščen se je zdel Tone pri spominu na ravnokar doživljeni prizor, tako sam! Na vsem svetu ni imel žive duše, ki bi ga razumela in sočustvovala z njim. Mati, njegova zlata, dobra mati že dolgo, dolgo počiva v grobu tam pod starim zvonikom. Morda gleda zdaj doli z nebes na njegove križe in težave, morda mu je sama

cna vdahnila oni odločni «ne», ki ga je zabrusil mačehi v obraz.

In siromak oče! Koliko je trpel zaradi jezične zlobnosti te ženske, ki se je kakor pijavka zagrizla v njegovo kri, dokler ga ni ugonobila. Gotovo tudi on odobrava sinov sklep, da ne pusti iz rok, iz rodu in imena te posesti, ki so jo obdelovali, gojili in ljubili Grabnarjevi.

Ne, ne — Meta ne sme dobiti v pest te lepe, bogate hiše! Bog ve, kakšni nameni ji rojijo v možganih. Ni še prekoračila onih let, v katerih ženske rade bliskajo za moškimi, in ljudje jo že dolgo spravljajo v zvezo z Brežočnikovim Štefanom! Že njegov, Tonetov, oče ji očitno ni prav zaupal, kajti sicer bi jo bil gotovo vzel na polovico. Toda, kako naj čez mesec dni uredi stvar z gospodinjstvom? Mačeha mu je vendar na vsa usta povedala, da mu čez štiri tedne ne bo več gospodinjala in da gre na zrežitek! Da bi več gospodinjala in da gre na zrežitek! Da bi vodila gospodinjske posle, to ni kazalo. Vsaka, in naj je še tako poštena, ima vendarle prste predvsem k sebi obrnjene. In razven tega se noben človek ne zavzema bogve kako za tuje zadeve, do katerih ga ne veže nobena notranja srčna nit. Sorodnice pa Tone ni imel nobene, vsaj ne takšne, ki bi ji z mirno vestjo prepustil vodstvo svoje domačije.

In tako so mu misli polagoma in nehoče, kakor že tolikokrat, prijadrale zopet na ono bolestno točko v prsih, ki mu je že mesece in mesece razjedala srce ter glodala na koreninah njegovega mladega življenja.

«Rezika!...» je vzdihnil Tone in hrepeneč zakrilil z rokami v zrak. —

Vstal je in nemirno stopal po čumnati gor in dol. Dolgo, že cele tedne je ni dobil pred oči. Zdelo se mu je, da je minila že cela večnost od

takrat, ko ji je zadnjikrat zrl v mili obraz. Videl jo je sicer še parkrat pozneje, toda le od daleč. Tako tudi ono soboto, ko je šla s Ferdom v planine. Krčevito, kakor v težkih slutnjah ga je zaskalelo takrat srce. Najraje bi bil planil izza drevesa in se kakor ris vrgel na tega gizdavega, brbljavega pritepenca in mu za vselej pregнал ločeste skomine. Že ko je tako brezdušno bril norec iz pohorskih šeg in pravljic iz Pohorja sploh, mu je Tone to silno zameril. Toda zadovoljil se je s primerno zavrnitvijo. Vsakokrat pa, kadar je sam bil priča ali pa je od drugih fantov izvedel, da sta Rezika in «polentar» spet šla na samotni izlet, je v njem kar kuhalo in kipelo. Le z največjo težavo se je brzdal, da ni napravil konca sramotni igri, v katero je ta južnjaška drglja vpletala zlahko, nepckvarjeno dekle.

Vedno se je še ob pravem času spomnil, da nima pravice posegati v razmerje med njima. Saj ni on, Tone, Reziki niti mož niti zaročenec! Da, še manj, Rezika mu ni nikdar niči z najmanjšo besedico ali s pogledom ali s stiskom roke namignila, da ji je bližji in dražji od drugih. In končno, kako bi se mogel drzniti in misliti na ožjo zvezo on, kmet z njo, učiteljico.

Toda: ali ni sprejela od njega takrat na božji poti v Puščavi srca iz letca kot znamenje njegove ljubezni? In drugič, molitvenik kot znak verne, dobre gospodinje? In vse drugo, s čimer si je upal in ji mogel postreči? Ali ni s tem, vsaj napol, pristala na njegova srčna čuvstva in, morda nehoté, pa vendarle netila nade v njegovih prsih?

(Dalje prih.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

skočile za več kakor eno desetino prejšnje cene. Tudi pri nas se je položaj naglo spremenil. Cena pšenice je v Vojvodini poskočila za 10 do 15 Din pri 100 kg. Na ljubljanski borzi stane baška pšenica, postavljena na slovensko postajo, plačljiva v 30 dneh, 262-50 do 267 Din za 100 kg, nova baška pšenica pa 257-50 do 260 Din, baška koruza 267-50 do 270 Din, moka «0», postavljena v Ljubljano po 360 do 370 Din.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 17. t. m. v devizah:

za 1 dolar 56-77 do 56-97 Din;
za 100 italijanskih lir 269-80 do 299-80 Din;
za 100 avstrijski šilingov 800-42 do 803-42 Din;
za 100 češkoslovaških kron 168-20 do 169 Din;
za 100 madžarskih pengov 992 do 995 Din;
za 100 švicar. frankov 1094-40 do 1097-40 Din;
za 100 francoskih frankov 222 do 224 Din.
za 100 francoskih frankov 222 do 224 Din.

Kratke vesti

— **Poravnalna ponudba v konkurzu Slavenske banke.** Upravni odbor Slavenske banke v Zagrebu je predložil konkurznemu sodišču poravnalni predlog, s katerim ponuja upnikom izplačilo 22 odstotkov njihovih terjatev, plačljivo v gotovini takoj po pravomočnosti poravnave. Konkurnna uprava je sklenila predložiti poravnalno ponudbo kot sprejemljivo za sklicanje zbora upnikov in za končno odločitev o tem predlogu. Zato je konkurzni komisar sklical zbor upnikov, ki se bo vršil 25. t. m. v Zagrebu, Vlaška ulica 53, z dnevnim redom: razprava in glasovanje o poravnalni ponudbi. Konkurnna uprava poziva upnike na udeležbo tega zbora ali osebno ali po svojih zastopnikih.

— **Letošnja letina v ljubljanski oblasti.** Zadnja poročila o izgledih letošnje letine v ljubljanski oblasti so splošno zelo povoljna. Prva košnja je bila povsod prav ugodna. Gorenjska bo pridelala mnogo fižola, krompirja in zelja. Tudi češplje in hruške bodo obilno obrodile, le jabolka zaostajajo, ker jim je zadnje neurje precej škodovalo. Tudi pridelek žita bo dober.

— **Zakon o pospeševanju perutninarstva.** Da bi se izboljšalo naše perutninarstvo je Udruženje izvoznikov v sporazumu s kmetijskim ministrom izdelalo načrt zakona o pospeševanju perutninarstva, ki ga je osvojil in podpisal kmetijski minister. V vsakem okraju bo ustanovljena vsaj ena perutninska postaja, ki se bo pečala z vzgojo in izboljšanjem domačih pasem. Poleg tega bodo ustanovljene posebne vzgojne zadrage, ki bodo imele posebne ugodnosti.

DOMAČE NOVOSTI

* **Nenađen odhod kralja Aleksandra in rumunske kraljice iz Bleda.** Z dvornim vlakom je v torek zvečer odpotoval z Bleda v Beograd kralj Aleksander. Istočasno sta odšli tudi rumunska kraljica-mati Marija in princezinja Ileana z vsem svojim spremstvom v Bukarešto. Čuje se, da bo kralj po krstu novorojenega tretjega kraljeviča obiskal Zagreb, kraljeva družina pa bo nekaj časa lefovala v škofovskem dvorcu v Brezovici blizu Zagreba.

* **Posvečenje novega ljubljanskega pomožnega škofa dr. Gregorja Rožmana** se je vršilo v nedeljo dopoldne v Ljubljani. Ob pol 10. so povedli slavljence iz škofijskega dvorca v stolnico. V sprevedu je bila cela vrsta verskih in drugih organizacij iz Ljubljane in okolice z 28 praporci. Sledili so kanoniki in druga višja duhovščina, nato škofje dr. Jeglič, dr. Karlin in dr. Srebrnič, tik za njimi pa dr. Rožman. Spreved je zaključilo zopet veliko število duhovščine iz ljubljanske škofije in drugih slovenskih pokrajin. Samo iz Koroške je prispelo okrog 50 duhovnikov, da prisostvujejo posvečenju svojega ožjega rojaka. Svojega bodočega naslednika je posvetil knez-škof dr. Jeglič. Pri svečanosti so bili navzoči tudi zastopniki državnih in samoupravnih oblasti in korporacij. Skoro dvehurni obred je zaključila slovesna zahvalna himna «Te Deum», nakar je novi škof v polnem škofovskem ornatu zapustil katedralo in se vrnil v škofijski dvorec, spotoma prvič deleč vernikom škofovski blagoslov.

* **Zlata poroka.** Te dni sta v Hrastniku obhajala zlati jubilej poroke zakonca Janez in Marjeta Šoper. Sicer je poteklo že 52 let, kar sta

poročena; pa sta na željo otrok šele sedaj to obhajala. Šoper je upokojenec kemične tovarne in je znan kot dolgoletni kočijaž ravnatelja Burgerja. Je 82 let star in je iz stare Martinškove družine. Martinškovi so bili nekoč posestniki sedanjega Diermayrjevega posestva. Obema čvrstima jubilatoma želimo dočakati slavljene demantne poroke!

* **Delavcem, ki bi radi v Francijo!** Javna borza dela v Ljubljani, nje podružnica v Mariboru ter ekspoziuri v Celju in Murski Soboti bodo postopoma organizirale Transporte delavcev v Francijo. V poštev prihajajo vojašine prosti, ne nad 45 let stari zdravi močni delavci, predvsem: rudarji, kovinarji, zidarji, tesarji, tovarniški delavci in težaki. Kdor reflektira na zaposlitev, naj javi svoji pristojni Borzi dela (Ljubljana, Maribor, Celje, Murska Sobota) tele podatke: 1. Ime in priimek, 2. bivališče, 3. rojstno leto, 4. stan; ali samski ali oženjen, 5. število nepreskrbljenih otrok, 6. pristojna občina, 7. poklic, 8. delodajalci zadnjih dveh let, 9. kakšno delo si predvsem želi. Velika važnost se polaga na navedbo pravega poklica. — Borze dela bodo reflektante zbrale ter jih pravočasno pozvale, kdaj naj se delavci javijo v svrhu pregleda. Kdor bo pri pregledu sprejet, bo dobil osebno izkaznico, s katero bo potem lahko dobil potni list na pristojnem okrajnem glavarstvu. Manjši transporti bodo potovali iz Zagreba, večji pa s sedeža borz dela. — Javna borza dela v Ljubljani.

* **Program razstave domačih obrtov na razstavi «Ljubljana v jeseni».** Velesejnska uprava priredi s sodelovanjem državnega osrednjega zavoda za ženske domače obrte zanimivo razstavo domačih obrtov, ki bo obsegala čipkarstvo, slamninarstvo, suho robo, lončarstvo, platnarstvo, volnene ročne pletenine in pletarstvo. Vabijo se vsi, ki se bavijo z naštetimi panogami domačih obrtov, da sporočijo odseku za domačo obrt pri uradu ljubljanskega velesejnskega, koliko prostora potrebujejo in pod kakšnimi pogoji hočejo sodelovati.

* **Prostovoljno gasilno društvo v Gorenjem Logatcu** bo priredilo dne 4. avgusta t. l. blagoslovitev nove motorne brizgalne in društvenega prapora spojeno z veliko vrtno veselico v lepem senčnatem grajskem parku g. dr. Windischgrätzta v Gorenjem Logatcu. Prosimó, da društva nave-

SOTEŠČAN:

Krivicica in povračilo

Povest iz vojne dobe.

(Dalje.)

Dospel je službujoči narednik, ki je klical podčastnike in moštvo ter jih poučil, kako naj se obnašajo pri kopanju. Pregledal je orodje in določil, kaj mora vsakdo imeti s seboj. Šel je od moža do moža, povsod se je hotel prepričati in odpraviti nedostatke.

Ko je zatnilo solnce za večernimi gorami, tedaj so razdelili med vojake skromno večerjo; za priboljšek so dobili močnega čaja ter si napolnili steklenice z rumom, ki naj bi jih okrepil med odmorom.

Nastopila je nočna tišina. Ze dolgo ni bilo na bojišču tako mirne noči — sovražstvo se je potuhnilo, kakor da je utrujeno in potrebno oddiha. Zbiralo je novih moči, da bo s ponovno srčnostjo tem silneje izbruhnulo. Molčali so veliki in mali topovi, nobena puška se ni oglasila.

Ceta vojaških delavcev je odkorakala, vdana v svojo usodo. Po večurni hoji se je ustavila med hribi v ozki soteski, tam je odložila orodje in čakala povelja. Vojaki so menili, da se prednje vrste bojne črte pripravljajo na umik v nove postojanke, čim bodo za silo zgrajene.

Poveljniku delavske čete je bilo naročeno čakati tako dolgo, dokler mu poveljstvo sprednje vrste ne pošlje tozadevnega obvestila. Čas je potekal, a dogovorjenega poročila ni bilo od nikoder. Čuti ni bilo nikakega gibanja, deloval je le sovražni žaromet, sipajoč žarečo svetlobo po bojišču.

«Poveljnik je ugibal in prišel na srečno misel. «Kdo se javi prostovoljno, da gre pogledat v sprednje jarke?» se je glasilo njegovo vprašanje.

«Jaz, gospod poveljnik.» Pred častnika je stopil mlad vojak, pripravljen izvesti nevarno naročilo.

«Dobro, Košir!» ga je pohvalil. «Vzemi puško, natakni bodalo in pojdi naprej po soteski. Ko prideš do prve poti, ki pelje navzgor, zavij po strmini. Na robu je vsekan v skalovje vhod v strelni jarek. Poišči poveljnika stotnije ter mu javi, da smo pripravljene in čakamo obvestila. Pazi na sovražni žaromet; kadar posveti, se vrzi na zemljo, da te sovražnik ne zagleda. Ako dobro opraviš, te bom predlagal v odlikovanje za hrabrostno svetinjo.»

Jože se je zasukal in odšel v označeni smeri. Večkrat je moral med potjo leči na tla, sovražni žarometi so ga neprenehoma zasledovali. Naposled se je priplazil v strelni jarek in nagovoril vojaka, slonečega ob skali. Odgovoril mu je v nerazumljivem jeziku ter ga povedel k poveljniku v kritje, ki je bilo motno razsvetljeno. Lašje so mu vstali pokoncu — spoznal je, da stoji pred tujim častnikom. Brž je hotel zbežati, a vojaki so ga zgrabili ter ga odvedli iz strelnskega jarka na sovražno ozemlje. Kmalu za njim so prignali tudi njegovo četo, katero so zajeli brez boja v soteski. Marsikomu se je ohladilo srce ob misli, da je rešen vojne nevarnosti. Celo poveljnik je bil skrivoma hvaležen usodi — na račun stotnije, ki je prostovoljno zapustila svoje postojanke in pobegnili v sovražno taborišče.

Več tednov je minulo, preden je Jože mogel sporočiti domov, kaj se mu je pripetilo. Pri Ko-

širju so bili v skrbeh; zakaj več pisem je prispelo nazaj in šele zadnje je bilo označeno z opazko, da je naslovnik v ujetništvu.

«Vedno hušje, vedno hušje», je Košir jadikoval okrog doma. «Škoda mi je prstov, nič mi ni pomagalo.»

Koširka je jokala in primerjala Aleksija svojemu sinu: «Oba je doletela enaka nesreča, samo da je Rus našel toplo mesto, o Jožetu pa ne vemo, kje je in kako se bo izteklo.»

Kozak ji je moral venomer prigovarjati, kako so ga ujeli. «Odložili smo orožje in pobegnili», je ponovil, ko je prišel do konca. «Dobili smo kruha in črne kave, na kar so nas odvedli v taborišče. Tam smo stradali ko psi, mnogi so zboleli in umrli. Komur se je posrečilo uiti na deželo, ta se je rešil gotove smrti.»

«Ubogi Jožek!» je jadikovala. «Doma imamo vsega v izobilju, tam pa je lačen in žejen.»

«Povsod ni enako. V Rusiji ne manjka kruha, vaši vojaki so tamkaj dobro preskrbljeni.»

«Drugod pa ni tako,» ni mogla verjeti. «Skrbi me, kako se mu godi. Ali mu dajo jesti? Morda ga celo pretepajo.»

Tomažek jo je znal najbolj potolažiti. «Tam doli rasejo fige in pomaranče,» ji je razlagal. «Pozimi je kakor tukaj pomlad — vse v cvetju in zelenju.»

«Dolgčas mu je, ker je tako daleč od doma.»

«Eh, kaj še! Godi se mu kakor tistemu možu, ki je poslušal nebeško ptico. Zdelo se mu je, da je pela eno uro, v resnici pa je minulo 200 let — tako naglo mu je potekal čas ob zvokih rajске pesmi.»

«Potem ga pa sploh ne bomo videli», se je grenko nasmehnila.

deni dan vpoštevajo pri svojih prireditvah. Za najboljše jedilo in pijačo bo preskrbljeno. — Natančni spored bomo priobčili. — Vabimo vse prijatelje gasilstva na to slavnost.

* **Čez noč bogatinka.** Osiretela ženica v majhni gorenjski vasi je zadnja leta živela skoro v bedi. Zlasti še zadnje čase, ko ji je mož, ki je šel za boljšim kruhom, umrl v Ameriki. Te dni je pa dobila razveseljivo vest, da ji je nakazana zavarovalnina po možu in sicer 11.000 dolarjev, a to je nad pol milijona dinarjev.

* **Redek jubilej delavca.** V Bečkereku je stopil po 33letni službi v pokoj železniški čuvaj Stefan Fegetič. Proga, ki jo je vsa ta leta nadziral, znaša dobrih 20 km in ker jo je vsak dan prehodil, ima za seboj najmanj 240.240 km, kar je toliko, kakor 6krat okrog zemlje. Šef železniške sekcije Miličević je jubilanču čestital z lepim govorom. Poudarjal je med drugim, da ni stari čuvaj niti 33 dni izostal v svoji 33letni naporni službi.

* **Zdravilne rastline.** Prejeli smo lično knjižico dr. Stanka Bevka «Zdravilne rastline v besedi in podobi» z navodilom, kako se nabirajo in suše. Založil jo je oblastni odbor Podmlačka Rdečega križa. Kako nujno potrebno je bilo pri nas to delce, nam najlepše dokazuje dejstvo, da je bila prva izdaja razprodana v dobrem mesecu. Ker je bilo pa povpraševanje po njej toliko, je preskrbel oblastni odbor takoj novo izdajo, in knjižica je sedaj zopet na razpolago. To je prvo slično delo pri nas, napisano z vso temeljitostjo, vendar poljudno in na kratko, zato bo šla gotovo tudi druga izdaja hitro med vse plasti našega ljudstva, zlasti pa med revne sloje, katerim bi nabiranje zdravilnih rastlin lahko nudilo znaten vir dohodkov. Posameznikom oblastni odbor P. R. K. knjig ne pošilja in naj jih ti zahtevajo v najbližjih knjigarnah. Knjižica ima 79 strani in stane 6 Din.

* **Sleparski izseljeniški agenti.** V zadnjem času je po naših krajih, iz katerih se seli mnogo siromašnega naroda za zaslužkom v tujino vse polno sleparskih izseljeniških agentov. Ti agenti se predstavljajo revežem kot posredovalci služb in potnih dokumentov. Mnogo žrtev so že izvabili v Belgijo pod pretvezo, da jih bodo brez vizuma spravili preko meje. Žrtve so se večinoma sestradane, bose in gole vrnile nazaj ali same, ali pa odgonskim potom. Naše oblasti, izseljeniški ko-

misarijat in borze dela svariijo pred sleparji, najdejo pa se še vedno žrtve, ki poslušajo rajši brezvestne sleparje, kakor pa svarila. Meseca junija se je potikal v trboveljskem, zagorskem in hrastniškem revirju kakor tudi po drugih obsavskih krajih srednje velik človek, blondin, oblečen v črno obleko in s sportno čepico na glavi, ki je hodil okrog, češ, da preskrbi na Holandskem ljudem prav dobro delo. Nekateri so verjeli namišljenemu agentu, ki je od mnogih strank izvalil denar, potne liste in druge dokumente. Ko so mu postala tla le prevročna, je neznan kam pobegnil. Kolikor se je doslej ugotovilo, je agent oškodoval nekatere stranke v trboveljskem revirju za 640 Din.

* **Nenavaden ribolov v Dalmaciji.** Iz Splita poročajo, da imajo ribiči letos nenavadno obilen lov rib, zlasti sardel. V Komizi in Pelagružu ujamejo ribiči skoro vsak dan po 80 do 100 stotov rib, ki jih prodajajo tvornicam sardel in jih tudi sami sole. Letošnji ribji lov je rekorden in ni bilo takega že 20 let.

* **Nečuvčen ponočni napad.** V noči od sobote na nedeljo ravno okrog polnoči se je zgodil v kočevski vasi Zeljnah, ki je eno uro oddaljena od Kočevja, dogodek, ki je upravičeno razburil prebivalstvo. V samotno stoječo hišo sta udrila dva podivjana suroveža. V hiši sta takrat spala tridesetletni zidarski delavec Janez Janeš, doma iz Prezida, in njegova 70letna mati Polona. Suroveža sta planila proti hišnim oknom, jih močno stresla, da so popadale iz njih šipe. Nato sta planila v sobo, kjer se je pa že prebudil od ropota sin Janez. Eden napadalec je udaril z nekim topim orodjem po Janezu, ki se je po par udarcih zgrudil in nezavesten obležal. Istočasno se je sprivil drugi lopov na 70letno mater in jo pretepel z okovano palico, da se je reva zgrudila poleg sina. Čez nekaj časa se je zavedla in posrečilo se ji je, da je prižgala luč. Poleg postelje na tleh je ležal ves razbit in okrvavljen njen sin in se ni ganil. Starica je sina obkladala z mrzlimi obkladki, nato pa stekla k sosedom in jih poklicala. Prišel je tudi orožnik. Ko se je Janez zavedel, je povedal, da je spoznal v napadalec delavca Kordiša in Kastelica. Napadla sta ga, ker jima ni hotel posoditi zadnjič manjše vsote denarja.

* **Otrok utonil v luži.** V Javorju, občini Šmartno pri Litiji, je utonil dveletni otrok posestnika Pajka v cestni luži ne daleč od hiše. Po hribovitih krajih, kjer je pomanjkanje vode, izrabijo deževne mlakuže za napajanje živine, kar pa je za otroke brez varstva opasno. Tako je tudi Pajkov otrok izginil preko hišnih vrat, ne da bi domači opazili in zašel v mlakužo, v kateri je utonil. Pogrešali so otroka in ga našli že mrtvega z glavo v vodi ležečega. Žalostni starši se kar niso dali utolažiti nad tragično smrtjo malega ljubljenca.

* **V Dravi najden utopljenec.** Pri Breznu je Drava vrgla na suho truplo neznanega utopljenca, katerega identitete do danes še niso mogli ugotoviti. Utopljenec mora biti star okoli 35 do 40 let, je srednje in močne postave, okroglega obraza, dolgih temnorjavih brk, na glavi ima plešo, kostanjeve lase in slabe zobe v spodnji čeljusti. Oblečen je bil v lepo črtasto srajco in bele spodnje hlače. Na nogah je imel še čevlje na zadrgo, brez nogavic in suknjiča. V vodi je ležal že kake tri tedne.

* **Smrten beg jetnika z vlaka.** V sodnih zaporih v Celju je bil zaprt zaradi goljufije 34letni Alojzij Rihar, posestnik iz Dedine vasi pri Brežicah. V petek si je zasadi v zaporu nož v prsa. Radi rane so ga hoteli v nedeljo z opoldanskim vlakom zvezanega prepeljati v ljubljansko bolnišnico. V tunelu pri Litiji pa se je Rihar razvezal in koj, ko je vlak prišel iz tunela, skočil iz vlaka. Pri padcu je dobil težke poškodbe, kljub temu pa je stekel preko ceste in se pognal v Savo, kjer je utonil. Vlak se je takoj ustavil in nadpaznik Močilnikar, ki je Riharja spremljal, je odšel telefonično obvestiti iz čuvajnice orožniško postajo v Litiji. Litijski orožniki so takoj prihiteli s kolesi k Savi ter potegnili truplo begunca na suho in ga prepeljali v litijsko mrtvašnico.

* **Velika avtomobilska nesreča** se je v nedeljo pripetila pri Bledu. Z Brezij proti Bledu se je peljala v avtomobilu Dežmanova družina iz Gorij pri Bledu. V avtomobilu je sedela posestnica Jera Dežmanova, štirje njeni otroci in pestunja Katarina Jan. Avto je upravljal šofer Kocijančič, ki je vozil precej hitro. Na ovinku, kjer zavije cesta proti Bledu, se je avtomobil prekucnil v jarek in se dvakrat prevrnil. Vsi v avtomobilu sedeči so popadali na tla in nekateri

«Prišel bo že, prišel. Bog ne daj, da bi ga ne bilo.»

«Ali so tudi tam doli nalezljive bolezni?»

«Hm, iz vsakega kraja držijo poti v nebesa. Ampak čemu bi moral Jože prav v ujetništvu umreti?»

«Zakaj pa je moral na vojno?»

«Zato, ker so drugi tako hoteli.»

Tako je besedičila starka, dočim Košir ni mnogo govoril. Jezen je bil sam nase in na vse na svetu, kar mu je škodovalo. Ako je molčal ter se zamislil v kako delo, tedaj je še najlažje prenašal svojo bolečino.

Zaupanje v Wilsona mu ni ugašalo, marveč napredovalo. Vsak dan je pričakoval miru; ko je legel počivati, je bil prepričan, da se bo zjutraj zbudilo prijateljstvo med razdvojenimi narodi. Upanje pa se mu ni hotelo izpolniti.

Zaradi neprestanega razmišljanja večkrat ni mogel zaspati, čeprav je bil zbit in utrujen. Premetaval se je po postelji in snoval načrte za življenje po končani vojni. Sinu bo prepisal kmetijo, čim se povrne iz ujetništva. Izgovoril si bo kot, v katerem mora biti dovolj prostora za njegovo ženo in živež za oba. Spodobilo bi se tudi nekaj priboljška, saj sta ga krvavo zaslužila. Lojzi in Pavli ne bo odmeril previsoke dote, ker bosta po teti Trdinki itak vse podedovali.

Svoj načrt je predložil modremu Tomažku z namenom, da bi še kaj dostavil ali predrugačil. Sosed hitro najde napako, ki jo človek sam opazi šele tedaj, ko jo ne more več popraviti.

«Če mu boš dal, mu le daj, ampak nase ne pozabi,» je presojal Tomažek. «Lahko bi se ti pripetilo, da bi moral gledati skozi luknjo, kamor bodo drugi vtikali ključ in to bi te žalostilo. Njivo

si izgovori za priboljšek, saj mu jo lahko prepustiš, ako bo pametno gospodaril. Prašiča zahtevaj vsako leto, masla, jajc in vrečo pšenice.»

«Pod tolikim bremenom bi omagale mlade rame...»

«Glej, da ne boš ti stradal. Kot berač boš zaničevan in zapostavljen; stari oče mora nekaj imeti, ako si hoče ohraniti spoštovanje. Kdor ima kaj pod palcem, tisti ima veljavo. Videl boš, kako ti bodo stregli. Popihali bodo, kamor boš sedel, ako se bodo zanašali, da jim boš kaj zapustil.»

«Ne vem, kako bi napravil,» se je upiral spremljeniču. «Praviš: njivo, prašiča in vrečo pšenice...»

«Pa maslo in jajca. Blaž, le mene poslušaj.»

«Čemu? Saj ne bom mogel vsega porabiti.»

«Mlad si nisi privoščil, pa boš stiskal še na stara leta? Jaz bi si izbral za užitek najboljšo njivo, škoda, da nimam takih, kakor so tvoje. Tvoja zemlja je razkošna: veliko dá, pa malo zahteva. Moja pa je poštena: kolikor ji dam, toliko mi povrne. Mernik ječmena sem vsejal in prav toliko sem ga pridelal.»

«Hčeram ne kaže dajati velike dote. Po Trdinki bosta vse podedovali.»

«Tukaj ne ugovarjam, Trdinka jima bo vse zapustila. Vojna jo je spravila na noge, drugi kupujemo, ona prodaja. Vendar pa varčuje, kakor bi mislila vedno živeti.»

Blaž je bobnal s prsti po javorjevi mizi ter ni ničesar odgovoril. Sosedu ni rad ugovarjal, teti pa se tudi ni maral zameriti. Molk se mu je zdel najboljši odgovor.

Z navseti, ki jih je prejel od svojega prijatelja, je šel počivati. V spanju jih je hotel pozabiti, a zjutraj so se zbudili ter ga nadlegovali tako dolgo,

dokler jih ni začel odobravati. «Torej njivo, pšenico in prašiča,» je polglasno ponavljal. «Denarja j vedno več, a izgublja vrednost. Usnje in blago prodajajo za moko ali za žito, kar se dobi za denar, je odmerjeno na karte.»

Podpore, ki jo je dobival zaradi sina, ni hotel sprejeti. Denar je ležal na mizi toliko časa, dokler ga ni spravila žena ali hčeri. «To so Judeževi groši, cena krvi,» se je zgrozil, ko je zagledal pošiljko.

Po deželi so se množili sledovi opustošenja in razdejanja. Vsak dan je prispela kaka tužna novica, prj bližnjih cerkvah je neprenehoma zvonilo padlim žrtvam peklenskega sovraštva. Ljudje so nestrpnost čakali poročil, čitali časopise in pozivedovali. Pri Koširju so drhteli v skrbeh zaradi Jožeta, ki se ni oglašil iz ujetništva.

Prav tako je umolknil Mevzarjev Tine; pisma so prihajala nazaj z opombo: pogrešan. Koširjeva Lojza je objokovala brata, obenem pa tudi Tineta, svojega prijatelja. Vsaka druga solza je veljala njemu, saj ji je tako presrečno zaklical: «Na svidenje!» preden je šel od doma.

Pri znamenju v Nabrežju so še molili za mir, a vedno bolj hladno in površno. Vaški paglavci, ki so komaj dovršili šolo, so motili večerno pobožnost. Smejali so se in uganjali neslane burke, večkrat so se sprli in spopadli ko mladi petelini. Kriv ni bil navadno pobeden, ker so se znali spretno izmuzniti in poskriti.

Rožmanov Nacek jih je izdajal, zato ga niso marali v družbo. Kadar so ga ponoči zalotili na vasi, tedaj so ga oblili z gnojnico, da bo bolje rasel, kakor so se norčevali.

(Dalle prihodnjič.)

so dobili prav teške poškodbe. Najtežje je poškodovana posestnica Jera Dežmanova. Pri nesreči si je zlomila hrbtenico. Pestunja Katarina Janova si je razbila nos in čeljusti, triletni sinček Dežmanove pa si je zlomil nogo. Sofer in ostali trije Dežmanovi otroci so ostali nepoškodovani. Ponesrečence so z avtotaksijem prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

* Smrtna nesreča. V poredeljek ob 19. se je dogodila na vrholskem klanecu pred Slovensko Bistrico težka avtomobilska nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Vrholski klanec je zadnji pred Slovensko Bistrico in je cesta od njega precej strma navzdol. Slovenjebistriški mesar in gostilničar Franc Razboršek se je pripeljal iz gozda s svojim avtomobilom na klanec ter ob ovinku zadel s toliko silo ob obcestno jablan, da je bilo drevo izruvano s koreninami. Razboršek je vozil sam, v avtomobilu pa so bile še štiri druge osebe. Avtomobil je trčil ob drevo s toliko silo, da je vrgel zadaj sedeče do 20 m daleč. Razboršek, ki je bil spredaj, pa je dobil tako težke notranje poškodbe, da jim je v torek dopoldne v mariborski bolnici podlegel. Na kak način se je nesreča pripetila, še nihče ne ve. Srečno rešeni sopotniki Razborška so se v trenutku znašli daleč proč od ponesrečenega vozila na cesti in si ne morejo razlagati, kako je nesrečni Razboršek zavozil v drevo. Razborška je zadela tragična smrt v najlepši moški dobi. Za njim žaluje vdova in pet nedoraslih otrok.

* Gad je pičil osemletnega dečka Staneta Rolha v Drskovčah na Pivki. Ker ni dobil takojšnje zdravniške pomoči, je po par urah izdihnil.

* Strašen čin blazneža. V mariborski oblastni bolnici se je nedavno noč odigral strašen prizor, ki je zahteval človeško žrtev. Neki bolnik, ki ga je zaradi očitnih znakov blaznosti oddala policija v bolnico v svrhu opazovanja in čigar identitete še doslej ni bilo mogoče dognati, je kmalu ponoči nenadoma skočil iz svoje postelje in v istem hipu tudi že z vso silo zamahnil s pokrovom nočne posode po glavi svojega mirno spečega tovarišča Ludovika Zagažna, 27 let starega posestnikovega sina iz Braslovč v Savinjski dolini. Službujoči bolniški sestri, ki je čez čas prihitela pogledat, se je nutil pretresljiv prizor. Ludovik Zagažen je ležal z razbito lobanjo v veliki mlaki krvi v postelji. Storitelj pa je stal pred njegovo posteljo in bulil topo v svojo žrtev. Ko se je zavedel, kaj je storil, je skušal pobegniti, kar pa se mu ni posrečilo. Poleg njega so našli orodje, s katerim je ubil svojo nesrečno žrtev. Ludovik Zagažen se je seveda zaradi silnega udara takoj onesvestil in je kmalu nato izdihnil, ne da bi prišel k zavesti. Nobena zdravniška pomoč mu ni mogla rešiti življenja. Njegovo truplo so prepeljali v bolniško prosekuro, da preiščejo rano in strukturo možgan, kajti tudi umorjeni Zagažen je trpel na možganskih motnjah, a je bil sicer miren in znosljiv bolnik, dočim se je podzavestni morilec obnašal že dalje časa zelo nasilno. Tako je parkrat polomil svojo posteljo, snel zaprta vrata s tečajev, razbil okenske šipe ter uganjal druge nasilnosti, ki so povzročale sestram in strežnikom veliko posla in skrbi. Pri teh svojih ekscenzih je kazal blazni morilec naravnost nenavadno moč. Podzavestni morilec neznanega imena je okrog 30 let star in govori gorenjsko narečje. Po dejanju so ga vtaknili, kakor že večkrat, v prisilni iopič, ki ga je vedno raztrgal. Čim bo kako mesto prosto, ga bodo odpremili v blaznico na Studencu pri Ljubljani.

* V roke pravice po osemnajstih letih. L. 1911. je poneveril občinski uradnik Kovačević v Vrbiici 16.000 kron. S tem denarjem je zbežal v Ameriko ter se je vsa leta preživljal s poštenim delom. Sedaj pa ga je zgrabilo domotožje tako močno, da se je podal domov. Njegova rodbina se je med tem preselila v Osijek. Ko je prišel, ni niti slutil, da se še kdo spominja na njegov zločin. Pri policiji, kjer se je javil, pa so se le spomnili na sodnijske spise ter ga zaprli.

* Strašna smrt elektromonterja. V Osijeku je bil te dni 27letni monter električne centrale Otmar Kirst zaposlen s tem, da bi priklopil so-

sednja poslopja k električni napeljavi zdravstvenega doma. Da ne bi pustil konsumente nekaj minut brez luči, je delal pri odprtem toku. Bil je prepričan, da mu elektrika ne more nič, ker je baje že dvakrat prišel s tokom v dotik, a se mu ni nič zgodilo. Med delom se je z eno roko dotaknil žice, z drugo pa je najbrž med žice prišel po nesreči in tako je šel tok skozi njega. Obvisel je med žicami in roke so mu bile naenkrat do ram ožgane. Nesrečnega monterja je opazil neki vajenec, ki je poklical zdravnika. Z injekcijami so nesrečnega skušali ohraniti pri življenju, a je bilo vse brezuspešno. Kirst je bil doma iz Sombora in delodajalci so ga hvalili kot najboljšega delavca.

* Žrtev nevihte. Na planini Sleme na Tolminskem je divjala pred nekaj dnevi nevihta. 70letni Ivan Leban je stal na pragu svoje kočje. Vihar ga je vrgel ob tla na kamenje. Leban je bil močno poškodovan in je kmalu nato umrl. Nevihta je bila izredno huda. Živina na planinah je bila pobita in ranjena.

* Borba za mrliče. V Subotici traja že par tednov hud spor med pogrebnimi zavodi. Pogrebni zavod «Kunerol» je namreč dobil od katoliškega župniškega urada posebne privilegije. Od 1. julija, ko je pogrebno društvo «Kunerol» začelo poslovati, se vrstijo izgredi celo pri pogrebih. Dogodili so se primeri, da župnija ni hotela po enaki ceni pokopati mrličev, ki so bili izročeni kakemu pogrebnemu zavodu. Ko je umrla mati nekega Berkeša in je ta prosil pokopališčno upravo za otvoritev grobnice, so zahtevali, naj plača za to 1000 Din. Berkeš se je pritožil pri policiji, ki je morala posredovati. Pri nekem drugem pogrebu je moralo posredovati celo veliko županstvo, ker so pogrebu delali ovire uslužbenci društva «Kunerol» in člani cerkvene uprave.

* Cigarete «Vardar», po 20 komadov v etujih, bodo dane v promet na ljubljanskem velesejmu ob jesenski velesejski prireditvi «Ljubljana v jeseni» ki se bo vršila od 31. avgusta do 9. septembra. Cigarete se bodo prodajale samo na razstavnem prostoru.

* Tatovi v vlakih. V zadnjih časih so tatovi zelo delavni po vlakih in to zlasti po hrvatskih progah. Nekemu Antonu Svetiču je bila na progi Bjelovar—Dugo selo, ko je v kupeju malo zadremal, ukradena listnica s 3720 Din. Žrtev tatov je tudi sprevodnik Ivan Golob, ki je prijavil zagrebški policiji, da mu je med vožnjo od Zidanega mosta proti Zagrebu zmanjkalo iz službenega voza plašč in nekaj denarja.

* Presunljiv prizor se je v torek zjutraj odigral na glavnem kolodvoru v Zagrebu. Ko je vlak iz Koprivnice pridrvel na postajo, so uslužbenci opazili, da visi na stroju kos nage človeške noge. Ljudi se je polastila prava panika. Alarmirana policija je poslala na postajo komisijo. Strojvodja ni mogel ničesar izpovedati. Na ostalih kolesih stroja so bili ugotovljeni krvavi madeži. Nato se je komisija napolnila na progo in prispela do Borongaja. V bližini postaje je našla del prs in glavo, nato pa še ostale dele docela razmesarjenega telesa. Iz papirjev se je ugotovilo, da je ponesrečen delavec Gjuro Benšek. Ponesrečenec je popival vso noč v bližnji gostilnici in proti jutru začel povpraševati, kdaj pride zgodnji jutranji vlak iz Koprivnice. Ko je vlak dospel na postajo, je Benšek skočil iz gostilnice, ne da bi bil plačal in tekel k stroju. Eni pravijo, da je hotel skočiti na stroj, da bi se brezplačno peljal v Zagreb, drugi pa, da se je prostovoljno vrgel pod kolesa, ki so ga takoj zdrobila.

* Smrt v goreči hiši. V Pregradi se je sredi noči vžgala hiša kmeta Ivana Gretiča. Ko so se prebivalci srečno rešili in so bili gasilci na delu, je hotela Gretičeva žena Milka oteti iz hiše še nekaj stvari. Ko je skočila skozi okno v sobo, se je zrušil nad njo strop. Sin Ivan jo je skušal rešiti, a jo je našel že mrtvo. Požar je nastal na ta način, da so opeko dimnika razruvale podgane, potem pa so iskre padale na slamnato streho ter jo vnele.

* Strašna rodbinska drama. V Rumi je kmet Adam Dreer v prepiru ustrelil svojega tasta,

svojo ženo težko ranil, potem pa zbežal uro daleč preko polja, kjer je končno tudi sebi vzel življenje.

* Nevaren požar je v torek popoldne nenadoma izbruhnil v Češči vasi pri Novem mestu. Začelo je goreti v kozolecu posestnika Janeza Šilarja. Požar se je hitro razširil, toda gasilci iz Prečne, Vavte vasi, Smihela in Novega mesta so ga kmalu omejili samo na kozolec. V kozolecu je imel posestnik Janez Šilar že spravljeno letošnjo mrvo, pšenico in ječmen. Orožniška patrolja iz Novega mesta je bila po službenem potovanju slučajno v vasi ter so orožniki opazili, kako sta dva dečka pohitela iz kozolca, kjer sta se igrala z vžigalicami. Celokupna škoda znaša okrog 30.000 Din in je le deloma krita z zavarovalnico. Vaščani so marljivo nosili vodo. Motorna brigalna v domači vasi, ki je bila posvečena v nedeljo, je uspešno stopila v akcijo.

* Živ v rakvi. V okolici Sremske Mitrovice v občini Bosutu je bil med pretepom zaradi deklet težko ranjen 17letni kmečki fant Sava Dobrišič. Vsi so mislili, da je Savo mrtev. Odnegli so ga domov, ga umili ter položili v rakev. Ko je ležal več ur v rakvi na mrtvaškem odru, je fant naenkrat oživel in krilil z rokama. Številni sosede, ki so kropili, so se razbegli. Šele občinski tajnik je odredil, da so ranjenega fanta odpremili v bolnico.

* 18letna roparica. Niška policija je zalotila tolovaško tolpe Dragotina Petrovića, ki je že dolgo strahovala mesto in okolico z drznimi vlomi in roparskimi napadi ob belem dnevu. Med tolpo je tudi 18letna deklica Vidosava, ki je pred enim letom zapustila domačo hišo ter se pridružila banditom. Tolpa jo je pošiljala v kavarne in druge nočne lokale, da je tam oprezovala za petičnimi gosti. Ko je bilo za napad vse pripravljeno, je mlada roparica oblekla ukradeno žandarstvo uniformo ter z moškimi tovariši vred naskočila izbrano žrtev.

* Žalostna smrt pijanec. V vasi Limanu blizu Novega Sada je žalostno končal vaški pijanec Toma Dragomirović. Z gorečo cigareto je vžgal svojo obleko in posteljo, ko se je močno pijan spravil spat. Ko so drugi stanovanjci v hiši občutili dim in smrad ter vdrli v stanovanje Dragomirovića, je bil ta sicer še živ, a tako strašno opečen, da je še tekom dne umrl.

* Občinski uradniki zanetili požar. V Čepinu sta bili včeraj izvršeni dve senzacionalni aretaciji. Orožniki so aretirali občinskega uradnika blagajnika Bistrića in revizorja Teodorja Jovičića, ki sta osumljena, da sta v občinskem uradu iz strahu pred kontrolo zanetila požar. Nedavno je namreč v knjigovodstvu in blagajniških prostorih tamošnjega urada izbruhnil ogenj, ki ga je k sreči opazil neki vaščan in obvestil gasilce, katerim se je posrečilo ogenj pogasiti in rešiti knjige. Orožniki požigalcev dolgo niso mogli izslediti, končno so pa kot požigalca prijeli oba občinska uradnika. Prepeljali so ju v zapore osiješkega sodišča.

* Dve čudni poroki. V Sarajevu sta se te dni vršili dve čudni poroki. Najprej je okrajni sodnik poročil 87letnega Saliba Mraovića z neko 28letno mladenko, malo kasneje pa je prišla na sodišče neka mladenka, ki je izjavila, da bi se rada poročila z delavcem Bešovićem, ki sedi v zaporu, češ, da je noseča in da je Bešović oče. Sodnik je pozval Bešovića in ga vprašal, če je pripravljen mladenko poročiti. Delavec je na to pristal in okrajni sodnik ju je poročil. Mož in žena sta se takoj po poroki morala ločiti; mož je moral nazaj v zapor, žena pa je odšla domov in čez par dni v porodnišnico.

* Božjastnež padel v ogenj. V Karlovcu leži v bolnici kmet Stanko Vujaklija iz Veljuna, ki je med božjastnim napadom padel v ogenj in dobil tako težke opekline, da jih bo težko prebolel. Nesreča se mu je prigodila na polju, kjer so zažigali neke ostanke. Ko je dobil napad, ni bilo nikogar, ki bi mu prišel na pomoč.

* Nesreča pri kopanju gramoza. V selu Granešini blizu Zagreba je kopal gramoza 26letni Grga Severec. V jami, v kateri je delal, se je nenadoma sesula visoka stena gramoza ter ga pokopala pod seboj. Na pomoč so mu prihiteli

njegov oče, ki je delal v njegovi bližini ter drugi seljaki iz sosesčine. Odkopali so ga šele po eni uri in s težkimi notranjimi poškodbami prepeljali v zagrebško bolnico, kjer pa nimajo mnogo upanja, da bi okreval.

* **Svojo ženo je ustrelil.** V Paširu je šef pošte v Vrbniku Žika Jovanović ustrelil svojo ženo, ki je bila nedavno pobegnila od njega in se zatekla k svojim roditeljem. Jovanović je prišel v Pašir, da jo pregovori in pozove nazaj. Žena ga je tudi to pot odklonila. Razjarjeni mož je potegnil samokres in jo ustrelil. Orožniki so Jovanovića odpeljali najprvo v Vrbnik, kjer je izročil pošto svojemu namestniku, na kar je bil prepeljan v sodne zapore v Subotici.

* **Mož, ki je seciral nad 20.000 mrličev.** V Sarajevu je umrl 63letni uslužbenec državne bolnice Edvard Hecht. Mož je služil v bolnici nad 30 let in njegov glavni posel je bil razrezavanje mrličev. Nekaj dni pred svojo smrtjo je še pripovedoval, da je izvršil ta posel nad 20.000 krat. Seciral je tudi trupli pokojnega nadvojvode, Avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda in njegove žene Sofije, ki sta bila ustreljena v Sarajevu. Dobil seveda ni nobenega plačila od avstrijske uprave.

* **Sprehod v parku ni nikoli prijeten, če ste prej opravili težko delo ali če Vas še čaka.** — Ako jemljete za pranje perila SCHICHTov «RADION», bo pranje za Vas zabava.

Pot na sokolski zlet v Poznanju

I.

Celje, 15. julija.

Sokolskemu transportu za Poznanj se je v Celju priključila še 14članska družina z bratom Smertnikom na čelu. Veselo razpoloženje, ki je vladalo pred prihodom vlaka na peronu, je bilo zaradi pomanjkanja prostorov skaljeno. Transport, ki je štel preko 230 udeležnikov iz Slovenije in ostalih pokrajin, je bil stisnjen v dva pulmana do Maribora, od tu dalje pa v tri. In še od teh je bil eden že precej v letih, kajti njegova streha je propuščala obilen nebeški blagoslov kakor gosto rešeto. Situacijo smo rešili vsaj začasno s tem, da smo odprli — dežnike. Med prepevanjem in raznimi šaljkami smo brez posebnih doživetij privozili ob pol 3. uri zarana na prvo češko postajo. Vkljub pozni, oziroma zgodnji uri so nas pričakovali dragi severni bratje in sestre v kroju. Po prisrčnem pozdravu so nas pogostili s toplo kavo in čajem. Po kratkem prestanku smo nadaljevali vožnjo do poljske meje in jo skoro neopaženo prekorčili.

Svet je tukaj enolična ravnina; podoben našemu Banatu. Po enoličnost konča šele veliko mesto Katowice, ki je eno izmed središč poljske industrije. Mesto je precej veliko in zelo prometno, za oči pa sajasto črno. V Džidžicah so nas prvič pričakovali poljski Skokoli z mestnim županom na čelu in nam želeli prisrčno dobrodošlico. Zahvalil se je starosta JSS br. Gangl. Po odpetju poljske himne smo nadaljevali pot proti cilju in dospeli ob 6. uri v Poznanj. Pričakala nas je četa poljskih Sokolov v kroju in pevsko društvo «Hlahol», ki je pred nedavnim koncertiralo po Jugoslaviji. Po sprejemu so nas nastanili po šolah in vojašnicah.

Poznanj je krasno, veliko in snažno mesto z 236.000 prebivalci. Od leta 965. dalje je bilo sedež poljskih kraljev ter je imelo tudi svojo škofijo in od leta 1579. tudi univerzo. Povsod se vidi hiter napredek mesta, ki se z veliko naglico razvija. Med najzanimivejšimi starinami je mestni magistrat z neprecenljivimi starinskimi slikami, kraljevimi dvorci in tako zvani Viljemov dvorec, kjer je letoval bivši nemški

cesar Viljem. V dvorcu se nahaja poleg velikanskih razkošno opremljenih dvoran pravoslavna kapela vsa iz mozaika, ki se po svoji zgodovinski znamenitosti in dragocenosti sploh ne da preceniti.

Seveda ima poleg teh dvorcev Poznanj še nešteto drugih, nič manj zanimivih poslopij. Omembe vredna je dalje palača na trgu Wolnosczi Raczynskija biblioteka; ustanovljena leta 1828. po grofu Edvardu Raczynskemu, znanem poljskem zgodovinarju. Ta je ustvaril mestu prvi vodovod, popravil bogato biblioteko in v «zlati» kapeli postavil spomenik prvega poljskega kralja. Omembe vreden je nadalje Velikopoljski muzej z dragoceno zbirko slik poljske umetnosti 18. do 20. stoletja. Poleg teh slik so pa tudi številna dela italijanskih, nemških, flamskih, francoskih in španskih slikarjev od 15. stoletja do danes. Zelo dragocena je frančiškanska cerkev, zgrajena v baročnem slogu in polna umetnih. V njej se nahaja tudi spomenik za časa boljševiške vojne padlim ulancem. Zoološki vrt je prav obsežen in moderno urenjen in, kar je glavno, poln redke divjačine.

Sploh se mesto lahko primerja tako po velikosti kakor po svoji čistosti z najlepšimi in največjimi evropskimi mesti. Na vzhodu pa se nobeno ne da z njim primerjati. Krona vsemu je velikanska razstava, ki traja od 16. maja do 30. septembra vsakega leta. Tu so razložene vse pridobitve poljske industrije, obrti in trgovine. Presenečeni smo bili nad to ogromno razstavo, ki je tembolj zanimiva, ker so razstavljalci skoro izključno le Poljaki. Za podoben razgled te razstave, ki je razmeščena v ogromnih stavbah, bi potrebovali več dni. Škoda, da je svetu o njej še vse premalo znano; ne dvomim, da bi se lahko našli številnejši interesi tudi pri nas. Poset razstave je znašal dnevno okoli 100.000 obiskovalcev. Obsežnost razstavnega prostora bi se lahko primerjala z Mariborom. Zabavni prostor, ki je poleg razstave, nudi sliko dunajskega pratra. Vsak večer vlada do 2. ure živahno vrvenje desetisočglavega občinstva, kateremu se nudi na razkošno opremljenem in razsvetljenem veseličnem prostoru nebroj zabave in prilike za — praznjenje denarnice.

Poljski narod je prijazen in slovansko gostoljuben. Opaziš pa takoj, da je vsakdo samo Poljak, ki za slovansko skupnost nima pravega smisla. Rusov in Nemcev ne marajo, Čehe pa še vedno nezaupljivo gledajo. Upanje je, da se potom poljskega Sokolstva začne razvijati slovanski nacionalni duh, kar bo zasluga v prvi vrsti br. grofa Zamojskega, ki je starosta in duša poljskega Sokolstva. Nas Jugoslovani skoraj še poznali niso. Redki so bili, ki so že kaj slišali o Srbih. Beseda Jugosloven je bila premmnogim tuja. Smatrali so nas za Italijane, Američane in tudi Turke. Z našim prihodom na Poljsko se jim je začelo jasiti o močnem južnem bratu, ki Poljake prav dobro pozna. Sedaj vsaj vedo, kdo smo.

A. Gr.

Janičarjeva žena

(Zgodba iz turških časov.)

V lepem junijskem popoldnevu sem se vračal z naših divnih češenjskih hribov proti domu. Obiskal sem bil na smrt bolnega svojega zvestega vojnega tovariša Franceta. Ti moji tovariši izginjajo drug za drugim v najlepših letih, kakor cvetke pod koščevo koso...

Med občudovanjem naših lepih krajev sem tako prišel v Vrhovje. Stari cerkovnik Jaka, ki je ravno čistil pokopališče, me je prijazno pozdravil in povabil, naj si ogledam to bivališče pokojnih Vrhovcev.

Tik ob mrtvašnici ugledam star, a lepo izdelan železen križ.

«Vidiš, Tone, tukaj je pokopana — janičarjeva žena!» mi pravi cerkovnik.

Seveda sem se začudil tej novici, pa sem vprašal starega Jakoba:

«Ali kaj veste o tej ženi?»

«Kajpak! Kar malo sédiva, pa ti bom povedal zgodbo!»

Sedla sva na pokopališke stopnjice in z zanimanjem sem poslušal starodavno pripovedko.

Znova so prilumeli krvoločni Turki v našo deželo in tistikrat se je en oddelek oglasil tudi v Vrhovju. Pa neverniki so slabo naleteli.

Vrhovci so se dobro pripravili na ta turški obisk; ko so neverniki lezli po ozki grapi proti cerkvi, so jih farani od vseh strani začeli obdelavati s kamenjarjem in so malo turško krdelo že tekem pol ure popolnoma uničili.

Ko so uvideli, da je nevarnost minula, so Vrhovci odšli v grapo pregledovat potolčene «psajnarje», kakor so jih splošno imenovali. Pri ubitih so dobili raznovrstne dragocenosti. Na malem parobku so našli izredno lepega, mladega Turčina; po glavi je bil ves okrvavljen in je težko hropel...

Razljuteni farani so ga mislili že pobiti, a v tem stopi v ospredje stari sedemdesetletni Joklovec:

«Ljudje krščanski! Ne omadežujte svojih rok! Kristjani smo — braniti se moramo — a slabotnih ljudi ne smemo pobijati. Bogu moremó biti hvaležni za pomoč v tem hudem času!»

Predlog Joklovčevega očeta je zmagal. Ranjenca, ki se ni nič zavedel, so na starčkovo povelje odnesli krepki fantje na Joklovčev dom.

Ob skrbni postrežbi in zdravljenju je mladi Turčin kmalu toliko okreval, da si je opomogel na noge. Vsem faranom se je počasi priljubil, ker so se lahko sporazumeli z njim, saj je znal poleg turškega jezika govoriti tudi hrvaški.

Nekega dne sta sedela na klopi pred hišo mladi ujetnik in stari Joklovec. Z velikim začudenjem je starček opazoval krepkega mladca, ko je bil tako zamišljen. Vpraša ga torej, kaj premišljuje.

«Kaj ne bi premišljeval! Čim bolj gledam te kraje, tem bolj se mi zdijo znani. Naj vam povem, kar se še vem spominjati. Prvo: nisem Turek, ampak kranjske matere sin — jaz sem janičar! Le to se še spominjam: bil sem še čisto otrok, ko so me odpeljali Turki z ljubege doma. Kakor lepa godba se mi zdi, ko vas slišim govoriti v milem domačem jeziku, spomin se mi vrača čedalj bolj srečnega se štejem, da sem prišel v domačo deželo! Vzrejali so nas celo kopicu fantičev skupno. Ej, vi ne veste, vsako leto jih privlečejo na stotine v Turčijo, da jih vzgojijo za janičarje. Jaz se nikdar več ne povrnem v Turčijo. Tu ostanem in znova bom kristjan, kakor je bila moja nepozabna mamica!...

Mladi janičar je kmalu popolnoma ozdravel; začel je kar delati in pomagati Jaklovčevemu očetu. Pa kako je bil ubogljiv!... Bistri starček je kmalu uvidel, da se je začela ljubezen med janičarjem in njegovo hčerjo Tilko. Poklical je oba predse in jima resno govoril:

«Ljubezen je nevarna kakor ogenj. Povem vama torej le to: ako se ljubita, vzemita se, drugače pa naj se vajina pota takoj ločijo!»

Zaljubljenca sta zardevala in zardevala... Šele čez čas spregovori janičar ves oveseljen:

«Očka, nikdar vas ne pozabim, blagoslovite naju, da bova srečna v zakonu!...»

Kmalu potem je bila vesela svatba v Vrhovju, da take še nikoli.

Lepi mladi janičar je peljal brhko nevesto v cerkev v svoji slikoviti nošnji. Stari častitljivi župnik kakor tudi presrečna poročenca in vsi svatje so bili solznih oči pri svetem obredu.

Jaklovčev zet je v sreči in zadovoljstvu živel s svojo ženo, — še v veselje pa je učakal stari Joklovec, da je pestoval svojega vnučka.

Od roda do roda so Jaklovčevi pripovedovali to zgodbo, pa tudi drugi Vrhovci so si jo zapomnili in še dandanašnji vsakdo ve, kje je pokopana «janičarjeva žena.»

Anton Stražar.

Zdrav fant,

ki je absolviral meščansko šolo, se sprejme kot vajenec v trgovino z mešanim blagom na deželo s popolno akrobio. Ponudbe pod «140» na upravništvo „Domovina“.

ŽENSKI VESTNIK

PARADIŽNIK.

Ta pri nas tako priljubljeni sad je doma v Južni Ameriki, v deželi Peru. Že pred odkritjem te dežele so domačini gojili tam paradižnike kot kulturno rastlino, tako poročajo najdene pismenke. V Evropo so prinesli paradižnik okoli leta 1700 po Kr. r., toda gojili so ga le kot okrasno rastlino, o sadu pa so menili, da je strupen. Dandanes igra paradižnik veliko vlogo v kuhinji.

Dokler je rastlina še mlada, ima korenine v obliki korena, dočim se koreninice, ki črpajo vlago in redilne snovi, razvijajo bolj pri vrhu. Zato moramo, da dosežemo gostejši razvoj korenin in s tem krepkejšo rast, posaditi paradižnike bolj globoko ali pa poševno ležeče.

Rastline razmnožujemo ali s semenom, ki ga vsejemo februarja v tople grede, ali pa s potaknenci, kar dá potem bolj zgodaj sad. Dá se pa paradižnik tudi cepiti na krompirjevo steblo, tako da pridobimo s tem pod zemljo krompir, nad zemljo pa paradižnik.

Ko rastlina toliko doraste, da je nevarnost, da se ne polomi, jo treba privezati h količku. Da sad preje in lepše dozori, pa je dobro rastlinam zdaj meseca julija porezati vse zalistke.

ZAFRAN.

Po naših vrtovih lepo uspeva tudi pravi žafran. Ne sadimo ga pa samo kot koristno rastlino za uporabo v gospodinjstvu, ampak tudi za okras vrta, ker ima prijazen cvet.

Žafran je že radi tega prikupen, ker je skromna rastlina, ki ne zahteva posebno dobre zemlje in tudi nobene posebne nege. Čebulice je najbolje posaditi začetkom meseca avgusta v skupinah po 10 do 12 kosov. Sredi oktobra začnejo čebulice odganjati in v 10 do 14 dneh se že pokažejo očesca lepo modrega cveta. Žafran torej med vsemi cveticami-čebularicami najhitreje požene cvet. V vsakem cvetu so tri žafranove niti, ki jih porablamo za dišavo v juhi in tudi za druga jedila.

Žafranove čebulice lahko posadimo v skupinah po 5 do 7 tudi v lonček, pa imamo tako cvetlico-lončnico, ki celo pozimi na prostem ne izpremeni svoje lepe zelene barve.

Čebulic pa ne smemo puščati na enem mestu več ko dve do tri leta. Čim listi porumenijo, izkoplremo rastlino in mladi zarod čebulic posadimo na novo.

Za kuhinjo

Domača raca kot divjačina. Zaklano staro domačo raco osnaži in operi, jo znotraj nadrgni s stlačeno sardelo, od zunaj pa jo nadrgni s stolčenimi brinjevimi jagodami in soljo. Nato jo deni v kozo, pokrij in jo pusti ležati na hladnem prostoru dva dni. Nato pripravljeno raco takole: V kozo deni žlico masti, malo zrezanega korenčka, zelene, peteršilja, čebule, celega popra, dva klinčka, en lavorjev list, malo limonine lupine, malo kisa, rdečega vina in vode. Vse to skupaj praži četrť ure, nakar deni noter raco (celo) in jo v vsej tej zelenjavi praži, da postane mehka, to je približno dve uri. Med tem večkrat premešaj, raco večkrat zaobrni in jo vedno spet pokrij. Nato razgrev v drugi kozici dve žlici masti, dve kocki sladkorja, da zarumeni, dodaj žlico moke in dve žlici drobtin, mešaj da postane lepo rumeno, in zalij s sokom, v katerem si pražila raco. Če je močno gosto, zalij še malo z vodo in zlij vse skupaj nazaj k raci. Obenem prilij tudi kri, katero si prestregla, ko si klala raco. (Ko kolješ raco, deni v skodelico žlico kisa in na kis naj teče kri. Naj ti pri klanju pomaga še ena oseba, da meša kri s kisom.) Ko je vse prevrelo, vzemi raco ven, jo razreži na lesenem krožniku, zloži potem na namizni krožnik in jo polij s sokom, ki si ga prej preceđila. Tako pripravljeno raco daš na mizo s pečenim krompirjem in solato.

„Mi se mnogo izprehajamo,“

pravi mlada gospa Mica. „Časa imamo dosti, pa tudi gospodinjstvo me preveč ne utruja, ker peremo tako, da vzamemo RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

Pehttranovi štruktli. Iz pol kile moke, enega jajca, malo soli, žlice masti in vode (približno četrt litra) naredi vlečeno testo. Ko si ga dobro ugneta, ga pokrij s kako pogreto posodo. Ko je testo počivalo dvajset minut, ga razvleci na prtiču, potresenem z moko. Med tem ko testo počiva, pripravi tale nadev: Pol litra smetane mešaj tako dolgo, da se zgosti, nakar dodaj tri jajca in eno pest sesekljane svežega pehttrana in dobro zmešaj. V kozici razbeli žlico masti in zarumeni v njej dobro pest drobtin. Z nadevom in drobtinami pomaži testo, ga nalahko zvij in zavij v prtič, poveži z nitjo in deni kuhat v slan krop. Ko so štruktli tako kakih 20 do 30 minut vreli, so kuhani, nakar jih daj na desko, odstrani prtič, jih razreži na primerne kose, deni v skledo in zabeli z mastjo ali sirovim maslom, v katerem si zarumenila krušne drobtine.

Stročji fižol kot prikuha k mesu. Odstrani fižolu vse niti, ga operi in zreži poševno na majhne kosce. Nato ga skuhaj v slanem kropu. V kozici naredi lepo rumeno prežganje iz dveh žlic masti, treh žlic moke in malo čebule. Ko je

prežganje gotovo, stresi vanj odcejeni fižol, premešaj in zalij s kropom, da dobiš primerno gosto jed. Ko je pet minut vrelo, dodaj dve žlici smetane, malo zelenega peteršilja in popra ali pa rdeče paprike. Ko je potem še deset minut vrelo, je jed gotova. Tako pripravljene fižol daš kot prikuho h govejemu mesu s praženim ali pečenim krompirjem.

Praktični nasveti

Če se ti je pri likanju perilo zažgalo, namoči dotične dele v kislem mleku en dan, nato operi z milom in čisto vodo. Če je pa močno zažgano, ponavljaj to večkrat in izpiraj še s toplo vodo.

Jetra, svinjska ali telečja, zelo pridobijo na okusu, če jih namočiš par ur v sirovem mleku, preden jih pripraviš za jed.

Če ima juha slab duh, kar se rado dogaja zlasti poleti, ko meso ni vedno sveže, odpraviš ta duh s skorjo kruha, ki ga vržeš v juho med vrenjem. Po potrebi ponovi to večkrat, samo ne pusti, da se kruh pri tem razkuha.

ZANIMIVOSTI

PAJKI — VREMENSKI PREROKI.

Splošno znano je, da imamo med živalmi nekaj vremenskih prerokov, manj znano pa bo, da spada pajek med najbolj zanesljive napovedalce vremena.

Med prvimi, ki so opazovali pajke in skušali dognati, kako se da po njihovem ravnanju dognati vreme, spada holandski generalni adjutant Quatremerre Disjonval. Ta se je bil namreč l. 1787. udeležil upora proti vladajoči stranki, za kar je bil obsojen na 25 let ječe. V ječi so bili njegova edina družba pajki in miši. Iz dolgega časa je začel opazovati te živali in odkril, da so pajki izvrstni in zanesljivi vremenski preroki, kar mu je čez 7 let prineslo težko pričakovano svobodo.

Po nekaj letih marljivega opazovanja je mogel Disjonval napovedati vreme s precejšnjo gotovostjo za deset dni naprej, kar je pomenilo za tisto dobo jako dosti. L. 1799. je izdal spis, v katerem je razložil svoja dognanja.

Po teh opazovanjih je znak, da bo nastopilo slabo vreme, če se poskrijejo pajki, ki napravijo sicer vsak dan svojo mrežo. Prav tako znak slabega vremena je, če leže pajki brez dela v mreži. Če zleze pajek v mrežo in kaže hrbet, je to gotovo znak, da bo nastopilo trajno slabo vreme.

Če pa pajki zlezejo iz svojega skrivališča in pridno delajo, dalje, če pajek poveča svojo mrežo, je znak, da bo nastopilo lepo vreme. Če pajek poveča mrežo, pomeni celo, da se bliža daljši čas lepega vremena, ker izleže pajek jajca v razširjeno mrežo le tedaj, če nastopi daljša doba vročine in suše. Mraz napovejo pajki pozimi na ta način, da pridno delajo in zgoščujejo mreže in da so jako nemirni. Mraz nastopi po teh opazovanjih deveti dan potem, ko se začne pajek na ta način udejstvovati.

Kakor smo že omenili, so ta odkritja prinesla Disjonvalu svobodo. V januarju leta 1795. je vkorakala francoska armada na Holandsko. Tedaj pa je nenadoma nastopilo južno vreme, tako da Francozi niso mogli dalje prodirati. Že so se začeli umikati. Naš jetnik je izvedel za to in dal naznaniti francoskim generalom, da bo po njegovem mnenju nastopil hud mraz najkasneje v devetih dneh. Ker je bilo že splošno znano, da se njegova vremenska prerokovanja uresničijo, so počakali. In res, že čez par dni je nastopil hud mraz in Francozi so lahko šli z najtežjimi topovi čez zamrzelje reke. Dne 16. januarja so vkorakali v Utreht, Disjonval pa je bil osvobojen iz ječe.

SKRIVNOSTI ŠE NERAZISKANIH POKRAJIN NA ZEMLJI.

Dasiravno si je človeštvo osvojilo ves svet, vendar so še danes na zemlji cele pokrajine, ki jih ni še nihče prehodil in preiskal. Da so n. pr. na severnem in na južnem tečaju ogromni kompleksi, kamor še ni bila stopila človeška noga. Severni tečaj so sicer dosegli že mnogi, bodisi na saneh s pasjo vprego ali pa z aeroplanom ali zrakoplovom, pokrajine, ki leže ob strani, so pa kljub temu ostale neznane, kakor je neznana tudi še vedno skoraj vsa notranjost Grenlandije, največjega otoka na svetu. Letos so Američani podvzeli dve ekspediciji na južni tečaj in obe sta imeli namen preiskati tamkajšnji antarktični kontinent, a vrniti sta se morali brez večjih uspehov. Vsi ti polarni kraji, ki zavzemajo površino mnogo večjo od cele Evrope, so torej še dandanes nepoznani in nepreiskani.

Velika skrivnost je bila za Evropece do devetnajstega in sedanjega dvajsetega stoletja notranjost velikega črnega kontinenta, Afrike. Še za časa našega Prešerna človeštvo ni vedelo, kje izvira mogočni sveti Nil in ekspedicije v te divje in romantične kraje so stale Evropo ogromnega truda, naporov ter denarnih in človeških

žrtev. Ti napori pa niso bili zaman, kajti danes je Afrika preiskana že od vseh strani, samo v belgijskem Kongu se še nahajajo ogromni močvirnati pragozdovi, ki trdovratno branijo svojo skrivnost in nedotakljivost.

Poleg Afrike je bilo najtežje preiskati Južno Ameriko. Brazilija, največja država v Južni Ameriki, ima sicer točno določene mednarodne meje, v njeni sredini pa so še vedno pokrajine, večje kakor vsa Jugoslavija, katerih se še nikdar ni dotaknila noga belih ljudi. Vsa notranjost Brazilije je namreč ogromen pragozd, ki obsega take površine in tvori toliko zaprek tudi najbolj vztrajnim in pogumnim raziskovalcem, da si oni, ki ga niso videli, tega niti predstavljati ne morejo. Braziljska vlada se sicer trudi, da bi te pokrajine preiskala in leto za letom pošilja znanstvene ekspedicije, a uspehi so glede na ogromno žrtve le malenkostni. Lansko leto je nad tem pragozdom letel italijanski letalec de Pinedo, a gorostasnost tega neskončnega morja dreves ga je tako prevzela, da se je moral kmalu vrniti. Pred par leti so v tem gozdu odkrili tudi bele Indijance, edino doslej znano belopolto domače človeško pleme v Ameriki.

Tretji največji kompleks sicer rodovitne zemlje, ki še ni preiskan, tvori notranjost velikega otoka Nove Gvineje v Južnem morju. Otok je večji kakor so Francija, Španija in Portugalska skupaj in je po Evropah le pičlo naseljen. Glavno prebivalstvo tvorijo črnopolti Kanalci, rod Polinezov. Kakor notranjost Brazilije, tako tvori tudi sredino Nove Gvineje ogromen pragozd. Ker je ta gozd tako gost in ker je podnebje za Evropece nezdravo in neznosno, ga doslej še nihče ni preiskal. V notranjosti otoka Nove Gvineje, se nahaja tudi gorovje, ki sega do 5000 m visoko, in tudi na tem gorovju še ni bila noga belokožca. V teh ogromnih gozdovih je pradamovina rajčic, ptic, ki dajejo najdragocenejše perje na svetu.

Poleg teh treh velikanskih pokrajin, ki še niso preiskane, se pa nahaja še nekaj manjših, tako na otoku Borneu, na Sumatri, na Alaski v Severni Ameriki in v notranjosti Azije, kjer je najbolj znana gora Mount Everest, katero so hotele doseči zaporedoma tri angleške ekspedicije, ki so se pa vendar morale vrniti brez uspeha. Tako imamo tedaj na svetu še obilo dela za smeje raziskovalce in planince, a napori, ki jih bodo morali premagati, so tako strašni, da bo minulo še veliko let, preden bo odkrit sleherni kotiček zemlje, na kateri prebivamo.

Porod brez bolečin. Newyorški specialista za porodništvo dr. Gwathmey je poročal na zdravniškem kongresu o senzacionalnih poskusih, pri katerih gre za to, da se preprečijo vse bolečine pri porodih. Na newyorški kliniki je bilo zadnje mesece pod njegovim nadzorstvom tisoč porodov in vse matere so rodile brez najmanjših bolečin. Dr. Gwathmey prepreči porodne bolečine na ta način, da vbrizga porodnici zmes scopolamina in morfija, raztopljenega v eponovi soli. Porodnica po porodu zaspi in ne čuti nobenih bolečin, pa tudi refleksna gibanja izostanejo tako, da lahko posluje zdravnik nemoteno. Dr. Gwathmey je prepričan, da se bo ta metoda kmalu razširila po vsem svetu tem bolj, ker injekcija telesu nič ne škoduje.

Lepota — zdravje!

Oboje potrebuje prave nege, toda samo z zdravstveno zanesljivimi sredstvi, kot Fellerjeva Elsa-pomada za obraz ter zaščito kote (tudi proti solčnim pegam), nadalje Elsa-pomada za porast las, 2 lončka za vnaprej poslanih 40 Din. Fellerjeva Elsa-mila zdravja in lepote, vsebujejo dobro delujoče sestavine (6 vrst: lili-jino, rumenjarkovo, glicerino, boraksovo, katranovo ter milo za britje). Od teh na poskus 5 komadov po izbiri za vnaprej poslanih 52 Din, pošlje lekarnar **FELLER, Stubica Donja, Elisatrg 360, Hrvaška.** Za pranje glave: Elsa-Shamoon Din 330.

Madeže od sadja spraviš iz perila na tale način: Madež najprej dobro operi z milom in mrzlo vodo, nato izperi ven milo, madež pa namoči v mleku in ga pusti v mleku stati en dan. Drugi dan pa madež še enkrat dobro operi z vodo in milom in posuši na solncu. Na ta način spraviš vse take madeže iz perila.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O RENTGENOVIH ŽARKIH.

Rentgenovi žarki spadajo med najvažnejše in za trpeče človeštvo najkoristnejše iznajdbe, saj se jih poslužujemo zlasti v zdravilstvu, kjer nam odkrivajo poškodbe in bolezenske kalii v našem telesu, ki bi nam ostale sicer nevidne in bi jih zato tudi ne mogli zdraviti.

Kaj pa so prav za prav Rentgenovi žarki. Ime je po možu, ki jih je odkril in postal tako eden največjih dobrotnikov človeštva.

Decembra l. 1895. je objavil Rentgen v Würzburgu le par strani obsegajočo razpravo: «O novi vrsti žarkov». Najvažnejša lastnost teh žarkov je njihova prodirnost skozi sicer neprosojna telesa. Visoko napeti električni toki, ki se izpraznjujejo v brezračni cevi in se od nekaterih snovi odbijajo, imajo lastnost prodirnosti.

Zdravilska veda je z velikim navdušenjem segla po tem pripomočku. Zdaj je bilo mogoče preiskati telo do najbolj skritih koticov in odkriti gnezdo neznanih bolečin, videti, kako so se izpremenili nam sicer nevidni notranji udje našega telesa.

Kmalu se je tudi posrečilo s pomočjo Rentgenovih žarkov fotografirati notranjost telesa. S tem je bil storjen silno važen korak naprej. Kar je prej oko le nejasno videlo, to je zdaj zelo jasno pokazala fotografična plošča. Skoraj ga ni dela v človeškem telesu, ki bi ga danes ne mogli fotografirati s pomočjo Rentgenovih žarkov. To je v zdravilstvu izredno velike važnosti, ker moremo le na ta način boleznii pravilno in pravočasno zdraviti. Tako lahko spoznamo s pomočjo Rentgenovih žarkov raka na želodcu ali črevalih, jetiko na pljučih ali kosteh še ob času, ko se dajo te bolezni ozdraviti. Kjer je treba operirati, vidi zdravnik natančno pot, ki mu jo je nastopiti, da bolnika popolnoma ozdravi. Tuja telesa, kakor so izstrelki ali pogoltnjeni predmeti, se dajo odstraniti iz telesa le, če so nam na razpolago Rentgenovi žarki, ki nam natančno pokažejo, kje tiči predmet, in s tem tudi pot, po kateri moremo priti do njega. Zamotani zlomi kosti in členkov se istotako dajo popraviti le s pomočjo Rentgenovih žarkov.

V novejšem času so napravili vidne tudi organe, o katerih so doslej mislili, da se to ne bo posrečilo. Tako se je posrečilo upodobiti z Rentgenovimi žarki poleg jeter tudi obolelosti na mehurju, kar je velike važnosti za raznovrstne bolezni, ki nas mučijo.

Doslej smo govorili le o primerih, v katerih so Rentgenovi žarki le pripomoček, ki nam pokaže, kje je treba telesu pomagati. Naši žarki pa ne služijo samo za to, temveč so postali važni tudi kot samostojno zdravilno sredstvo. Pokazalo se je namreč, da lahko uničijo nekatere bolezenske stvore in da morejo pomagati tam, kamor ne more seči zdravnikov nož. Po operaciji raka se danes skoro vedno uporabljajo Rentgenovi žarki, da se prepreči, da bi se bolezen povrnila. Tudi v primerih, kjer operacija ni več mogoča, se lahko olajšajo bolečine z obsevanjem z Rentgenovimi žarki.

Tudi pri olupšavi človeškega telesa so nam ti žarki jako dobrodošli. Bradavice, grdi izrastki izginejo, če jih pravilno obdelujemo z Rentgenovimi žarki.

Zdravljenje z Rentgenovimi žarki ali rentgenologija je postala posebna panoga v zdravilstvu in leto za letom se množe nove iznajdbe in novi načini zdravljenja na tem področju, tako da smemo še mnogo upati od odkritja, ki se je v blagoslovljenem trenutku posrečilo Rentgenu l. 1895.

Tudi ni revež. Zadnjič smo povorili o Rockefellerju. A tudi maharadža v Haiderababi ni revež. Njegove zakladnice so tako napolnjene, da ne gre nič več vanje. Zato je odredil, da se 625.000 funtov srebra in zlata (blizu 172 milijonov dinarjev) prenese v indijsko banko. Vsak dan odpremo 30.000 funtov, ker več ne morejo naložiti. Ves imetek maharadže se ceni na 75 milijonov funtov (nad 20 milijard dinarjev); od tega sta dve tretjini zlata in dragih kamenov. Maharadža ima pod seboj 200.000 km² (štiri petine Jugoslavije) zemlje; prebivalcev je nad 12 milijonov, glavno mesto pa šteje 400.000 duš.

Roparji žen. Odkar policija v Chicagu zelo odločno nastopa proti banditom, ki so bili znani kot najnevarnejši v vsej Ameriki, so se čikaški zločinci začeli seliti v Kalifornijo. In tako je Los Angeles zadnje mesece največ trpel od teh zločincev. Ne mine skoro dan, da ne bi policija zabeležila kak velik vlom, umor ali rop žene. Zdi se, da so se s temi zločinci priselili v Los Angeles tudi profesionalni roparji žen in trgovci z belimi sužnji, ker vsak teden izgine v Los Angelesu po pet, tudi do deset mlajših žen in deklet. Ti banditi so tako drzni, da izvršujejo svoje rope pri belem dnevu in sredi mesta. Običajno vozi avtomobil počasi ob kaki ženi, nenedoma skoči nekdo iz avtomobila, zgrabi ženo in jo zvleče v avto, ki nato z velike brzino oddrda. Policija doslej ni mogla prijeti niti enega bandita. Policijsko ravnateljstvo se je obrnilo na čikaško policijo in jo prosilo, naj pošlje v Los Angeles čikaške detektive in policiste.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Iz Poljanske doline

Gorenja vas, sredi julija.

V letošnjem poletju je dolina prav živahna. Posebno ob lepem solnčnem vremenu se posebno opazi živahnost v Gorenji vasi, kjer se nahaja na počitnicah večje število otrok iz Ljubljane, poslanih in vzdrževanih od Rdečega križa. Nastanjeni so v šoli. Ob lepem vremenu imajo največje veselje pri vodi. To je živ-žav, pri katerem popolnoma pozabijo na Ljubljano. Tudi drugi tujci prihajajo v dolino. Do zdaj je bilo slabo vreme tu in tam velik zadržek. Vendar kakšnih ploh in neviht ter treskanja zadnji čas ni bilo.

No, saj smo vsega lega letos že dosti imeli. Saj je že večkrat treščilo ter je napravila strela že obilo škode s požarom in uničenjem živine in drugega. Pa po vsem dežju smo zadnji čas z vremenom zopet zadovoljni. Košnja je bila prav dobra in se je seno spravilo kar najlepše in ga je obilno. Tudi žita so lepa. Če bo še žetev ob takem vremenu kakor je bila košnja, bo prav dobra in bo obilno poplačan kmetičev trud.

Že večkrat se je omenjalo, kako potrebna bi bila avtomobilska zveza doline od jutranjih vlakov v dolino in zvečer zopet nazaj v Škofjo Loko, oziroma do Trate. S tem bi pridobila dolina poletni veliko obiskovalcev, ki bi pustili marsikak dinarček. Ne vemo, zakaj se to ne vpele, saj imamo kar tri avtopodjetja. Naš Blegoš bi najbrž dobil mnogo novih posetnikov.

Res je, da naše ceste niso najlepše, a so vendar veliko boljše kakor brž po vojski. Seveda tudi veliko trpe, saj gredo dan na dan drug za drugim težki vozovi z lesom, katerega še vedno pridno izvažajo iz doline.

Izjava.

Objavljam, da se Franc Mastnak ne nahaja več v moji službi ter vsled tega ni upravičen v mojem imenu sklepati kakršnihkoli pogodb, ker istih ne priznam.

Spodnja Hudinja - Celje, dne 10. julija 1929.

Ivo Čater,
lesna industrija.

Glejte

to je razven vode in solca moj edini pri omoče. za p anje. Nisem sta.okoptina, vendar pa tolko oievidna in pame na, da perem le s

pravim terpentinovim
milom „GAZELA“.

GAZELA MILO

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Mu je vseeno.

Teta: «Kako ti gre, Janezek?»

Janezek: «Hvala, prav dobro.»

Teta: «No, zdaj me moraš tudi ti vprašati, kako mi gre.»

Janezek: «Ne, teta, to mi je čisto vseeno.»

Turek.

Žena: «Ali nima vsak Turek eno ženo preveč.»

Mož: «Potem sem tudi jaz Turek.»

Iz česa so zamorci?

Otroka se razgovarjata po krščanskem nauku. «Ali verjameš, da smo iz prahu in pepela?» — «Verjamem.» — «Iz česa so pa zamorci?» — «Iz saj.»

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročil.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Krojaškega vajenca

256

z vso oskrbo v hiši, sprejemem. Frim Josip, Sl. Konjice 44

Hlude, hrastove

166

od 20 cm naprej, kupi vsako množino parna žaga V. Scagnetti, Ljubljana, za gorenj. kolodvorom.

Kolarji, pozor!

Prednost iz Slovenskih goric! Omega, ki ima več lesa in obrt, sprejme Verzel, graščinski kovač v Radvanju pri Mariboru.

261

Priporočajte in širite „Domovino“!

Hočete li se Vasega revmatizma, gihta osvoboditi?

Stezanje in zbadanje v udih in členkih, zatečene ude, skrčene roke in noge, trganje, zbadanje in stezanje v raznih delih telesa, kakor tudi slabost v očeh so čisto posledice revmatizma in kostnih bolezni, katere pa se morajo odstraniti, kajti, sicer bolečine kaj hitro napredujejo.

JAZ VAM NUDIM

zdravilno pijačo, katera raztvorja mokračno kislino, pospešuje izmenno materije in izločevanje, torej ni takozvano univerzalno ali tajinstveno zdravilo, temveč produkt, katerega nudi samo mati priroda v svoji dobrotljivosti bolujočemu človeštvu, Vsakemu pošljem brezplačno polzkušnjo!

Pišite mi takoj in Vi prejmete od mojnih po vsem svetu obstoječih skladišč popolnoma zastoj in franko eno polzkušnjo skupno z poučno razpravo. Vi se boste potem sami prepričali o neškodljivosti tega sredstva in o njegovem hitrem delovanju.

August Märzke, Berlin - Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 21.

230

Dobro posojilo.

«Posodi mi sto dinarjev pa mi jih daj samo petdeset! Tako mi jih boš dolžan še petdeset in jaz tebi tudi petdeset, pa bova kvit.»

Solze.

«Joško, ali si se jokal pri zobozdravniku?»
«Ne, materi so stale solze v očeh.»
«Ko je videla, koliko trpiš?»
«Ne, ko je morala plačati.»

Maj diplomata.

«Kako ste videti trudni, mati.»
«Res, tako sem trudna, da ne morem niti roke vzdigniti.»
«Potem Vam lahko povem, da sem ubil tri kožnike.»

Izpremenjen položaj.

Deček orožniku: «Pridite hitro, naš oče se že eno uro tepejo z nekim drugim možem!»
Orožnik: «Zakaj nisi prišel prej povedat?»
Deček: «Do zdaj so bili oče močnejši.»

Zaradi nje.

Žena možu: «Odvadi se kaditi radi mene!»
Mož: «Kdo vruga ti je vendar rekel, da sem radi tebe začel?»

Ljubezniv sinko.

Družina je zbrana pri mizi.
Mati: «Janezek, pojdi in zapri vrata; vleče.»
Janezek (trmasto): «Ne, ne grem.»
Mati se razjezi: «Napravi, kar ti rečem, sicer boš tepen.»
Janezek: «Ne, ne grem zapirat vrat.»
Ko mati vidi, da ne opravi nič zgrda, poskuša zlepa: «Kako si grd, Janezek. Poglej, mati se ti bo prehladila po tvoji krivdi. Če bi mi ti rekel: Mati, zebe me v noge, ker tako vleče — bi jaz takoj vstala in zaprla vrata.»
Janezek (hitro): «Mati, zebe me v noge, ker tako vleče.»

Lepo oblečen tat.

Sodnik: «Vi ste bili že večkrat kaznovani. Zakaj ste ukradli to obleko?»
Tat: «Hotel sem priti enkrat lepo oblečen pred vas.»

Seno in slama.

«Kakšen razloček je med senom in slamo?»
«Ne vem.»
«Poglej, kako si neumen; to ve že vsak vol.»

Denar in prijateljstvo.

«Posodi mi sto dinarjev!»
«Ne, komur posodiš denar, postane tvoj sovražnik. Ali je vredno izgubiti za sto dinarjev tako dobrega prijatelja?»
«Posodi mi jih tedaj tisoč!»

HRANILNICA

za vsako gospodinjso so **WECK-ove** priprave za vkuhanje. Tisoči gospodinj Vam to potrdijo. 283

Glavna zaloga **WECK** za vso državo pri tržnici **FRUCTUS, LJUBLJANA**, Krekov trg št. 10.

Zahtevajte cenik!

Beli zobje

olepšajo vsak obraz. Cesto že zadostuje samo enkratno čiščenje z prijetno osvežujočo **Chlorodont-pasto**, da se doseže lep sijaj slonovine tudi na stranicah zob, ako se uporablja posebno izdelano ščetkico za zoba. Ostanke jedi, ki ostajajo med zobmi ter povzročajo radi gnilobe neprijeten duh ust, odstranjujejo se najtemeljiteje z **Chlorodont-ščetko**. Poskusite najprej z malo tubo **Chlorodont-paste**, ki stane Din. 8.—. **Chlorodont ščetka** za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom **Chlorodont**. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvojnica Zatorgi; Oddelek **Chlorodont**, Maribor 55.

Prima gonilna jermena

in vse mlinsko-tehnične potrebnosti vedno v zalogi pri tvrdki:

CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35

127

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri, zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. - Ceniki franko. - Prodaja na obroke.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Arnikovo in lipovo cvetje

kakor vse druge vrste zdravilnih zelišč v popolnoma suhem in zdravem s anju kupuje po najvišjih cenah tvrdka 250

R. LUCKMANN LJUBLJANA, Ahacijeva cesta 10

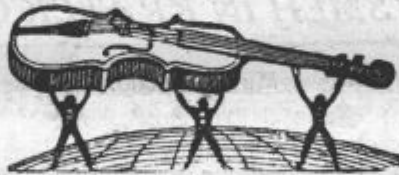

Cisti obraz

in pomlajuje: Vaša koža postane mladeniško sveža in bela kot cvet. Ogrci, mozolji, gube, pege, rdeč nos, brazgotine solčne pege, rumene in rjave pege, pege vsled vročine izginejo takoj in zanesljivo z uporabo lepotilne kreme „EROS“. „Eros“ služi v dosego in ohranitev lepote obraza, vratu in rok. Ohranja lepoto do najvišje starosti pod jamstvom. Zdravniško priporočeno. — »Dolgujem Vam veliko hvaležnost. Dosegla sem vidno olajšanje obraza v 24 urah« piše gospa dr. M. Glänzend. Sijajno preizkušeno pri dčmah in gospodih vsake starosti. Cena 16 Din. 3 lončki 34 Din, 6 lončkov 55 Din.

Pred uporabo Po uporabi

Dr. Nikol Kemény, Košice, poštni predal 12/L 29, CSR. 274

Veliki cenik

ilustrovani dobite zastoj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorgier, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 98 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

Zahtevajte brezplačni CENIK s 1000 slikami

Roskopf ura 49 Din.

Ura na sidro (ankerica) nekoliko boljše izvršitve z 3 letnim jamstvom 65 Din.

Ista original patent preciz. **Roskopf ura na sidro**, pravi nikelj, kolesje nepristopno prahu tekoče vse v rubinih, posebno točna, 5letno jamstvo

Din 98.—

Omega, Doxa in druge ure cenejše kot drugod.

Budilka 64 Din

z 2 zvoncema in 3let. jamstvom

Din 69.—

A. Kiffmann, Maribor št. 43/b

specialist samo za boljše ure. 24.

ŽIVINOREJCI

Redilno ribjo moko za rejo pralčev in govedino kupite najceneje pri **A. VOLK, Ljubljana, Resljeva c. 24**

JOSIP JUG, Ljubljana

Gajeva ulica št. 2

izvršuje slikarski in pleskarski obrt zelo solidno in po nizkih cenah. Sprejema tudi naročila z dežele in pleskanje železnih mostov. Cenjenemu občinstvu se priporoča.

NEMOČNIM slabim, izčrpanim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, prezgodnjih boleznim, včasih celo prezgodnje smrti je neobhodno potrebno takoj spočetka čistiti svoj organizem strupov, katere skupno s hrano prinašamo (mokračna kislina, urati in dr.), ravno tako pa je treba ojačevati in oživljati njegovo moč s energijo-tvornimi fermenti, vzete od žlez mladih živali, kakor je »KALEFLUID« D. Kaleničenka.

»KALEFLUID« je potreben vsem brez razlike kateri so izčrpani od raznih bolezni, slabe prehrane, ali bolezni teledca, naporenega fizičnega ali duševnega dela, težkih duševnih potrtosti, prekomernih telesnih ali duševnih eksczesov i. t. d. »KALEFLUID« je večkrat odlikovan na raznih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu, 5 Grand Prix in 5 velikimi zlatimi kolajzami.

Brezplačno-Franko pošljemo popis, kateri vas seznanji z novim načinom obnavljanja in jačanja ovenele moči, zdravja in delovne sposobnosti. Obrnite se:

Beograd, Molerova 27, Miloš Marković.

»KALEFLUID« se dobi v vseh boljših drogerijah in lekarnah vsega sveta, pošlje se tudi po povzetju.

Glavna direkcija francoskega društva »Kalefluid« D. Kaleničenka, Paris, Pigalle, 5. 280

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopta in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, nape-njanju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36-50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)